

Кәсіптік стандарт: «Клиникалық психология»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: Кәсіптік стандарт кадрларды аттестаттауды, сертификаттауды бағалау және біліктіліктің, дайындығын және мамандануын растау үшін негіз ретінде қолданылады және пайдаланушылардың кең ауқымы қолдануға арналған: 1) қызметкерлердің – сала бойынша мамандыққа қойылатын талаптарды түсінуі, өз біліктілігін арттыруды және мансаптық ілгерілеуді жоспарлауы үшін; 2) жұмыс берушілердің - қызметкерлерге қойылатын талаптарды, нұсқаулықтарды, міндеттерді әзірлеуі, қызметкерлерді жалдау және аттестаттау кезінде критерийлер құруы, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, жоғарылату және ротациялау бағдарламаларын жасауы үшін; 3) сертификаттау және біліктілік беру бойынша қызмет жасайтын ұйымдардың (органдар) - персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеуі және қызметкерлердің сәйкестік деңгейі бойынша біліктілік критерийлерін әзірлеуі үшін; 4) мемлекеттік органдардың – еңбек нарығын мониторингілеу және болжау үшін критерийлер ретінде кәсіптік стандартты пайдалануы үшін.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Бейінді маман – жоғары медициналық білімі, денсаулық сақтау саласында сертификаты бар медицина қызметкері;

2) Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган – Қазақстан Республикасы азаматтарының денсаулығын сақтау, медицина және фармацевтика ғылымы, медициналық және фармацевтикалық білім беру, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы, дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың айналысы, медициналық қызметтер (көмек) көрсетудің сапасы саласында басшылықты және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

3) Медицина қызметкері – кәсіптік медициналық білімі бар және медициналық қызметті жүзеге асыратын жеке тұлға;

4) Медициналық көмектің сапасы – көрсетілетін медициналық көмектің медициналық көмек көрсету стандарттарына сәйкестік деңгейі;

5) Пациент – медициналық көмек көрсетуді қажет ететін ауруының немесе жай-күйінің болуына немесе болмауына қарамастан, медициналық көрсетілетін қызметтердің тұтынушысы болып табылатын (болып табылған) жеке тұлға;

6) Профилактика – аурулардың пайда болуының, аурулардың ерте сатыларда өршуінің алдын алуға және өршіп кеткен асқынуларды, ағзалар мен тіндердің зақымдануын бақылауға бағытталған медициналық және медициналық емес іс-шаралар кешені.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) АЖХ-10 – Аурулар мен денсаулыққа байланысты проблемалардың 10-шы қайта қараудағы халықаралық статистикалық сыныптамасы

2) БА – Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 16-бабының 16-2) тармақшасына сәйкес әзірленген және бекітілген басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы

3) ББХСЖ – білім берудің халықаралық стандартты жіктемесі

4) БТБА – бірыңғай тарифтік – біліктілік анықтамалығы

5) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Клиникалық психология

5. Кәсіптік стандарттың коды: Q86900049

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Q Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтер

86 Денсаулық сақтау саласындағы қызмет

86.9 Денсаулық сақтау саласындағы өзге де қызмет

86.90 Денсаулық сақтау саласындағы өзге де қызмет

86.90.0 Денсаулық сақтау саласындағы өзге де қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Қазақстан Республикасында медициналық-әлеуметтік көмек көрсету шеңберінде психологиялық көмекті ұйымдастыру және көрсету; "Клиникалық психология" мамандығы шеңберінде пациенттерді психологиялық диагностикалау, психологиялық кеңес беру, психикалық түзету, алдын алу және оңалту, медициналық-әлеуметтік қызмет көрсетудің психологиялық компонентінің көлемі мен сапасына сараптама жасау. Мамандардың біліктілік деңгейінің артуымен әрбір кейінгі деңгей алдыңғы деңгейдің функцияларын орындауды және оларды жаңа құзыреттерге сәйкес кеңейтуді білдіреді.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

2) Психолог - 6 СБШ-нің деңгейі

3) Психолог - 6 СБШ-нің деңгейі

4) Психолог - 6 СБШ-нің деңгейі

- 5) Психолог - 7 СБШ-нің деңгейі
 6) Психолог - 7 СБШ-нің деңгейі
 7) Психолог - 7 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

10. Кәсіптің карточкасы «Психолог»:			
Топтың коды:	2634-1		
Қызмет атауының коды:	2634-1-004		
Кәсіптің атауы:	Психолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	6.1		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандандырулар номенклатурасын, денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21856 болып тіркелді). Медициналық психолог		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Педагогика және психология	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Бакалавриатты 2023 жылға дейін бітірген және 2023 жылға дейін жұмысқа орналастырылған және қазіргі уақытта денсаулық сақтау жүйесінде психолог лауазымында жұмыс істейтін (медициналық ұйымда кемінде 5 жыл үздіксіз еңбек өтілі міндетті болған жағдайда) соңғы 5 жылда міндетті түрде біліктілігін арттыра отырып, кемінде 8 кредит "Психология", "Клиникалық психология" мамандықтары бойынша бакалавр/240 сағат немесе "Педагогика және психология" мамандығы бойынша Бакалавр, сондай-ақ 2023 жылға дейін бакалавриат пен мамандықты бітірген және 2023 жылға дейін жұмысқа орналастырылған және қазіргі уақытта денсаулық сақтау жүйесінде психолог лауазымында жұмыс істейтін (медициналық ұйымда кемінде 5 жыл үздіксіз еңбек өтілі міндетті болған жағдайда) соңғы 5 жылда міндетті түрде біліктілігін арттыра отырып, кемінде 8 кредит жұмыс істейтін адамдар үшін педагогикалық мамандықтар мен әлеуметтік бағыттағы мамандықтар/ 240 сағат немесе медициналық ұйымдарда психолог болып жұмыс істеу үшін көзделген қайта даярлаудың (бастапқы мамандандудың) болуы.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Кәсіби қызметтің жалпы мәселелеріне сәйкес келетін біліктілікті арттыру.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қазақстан Республикасында медициналық-әлеуметтік көмек шеңберінде психологиялық көмек көрсету; тәлімгердің бақылауымен және қадағалауымен пациенттерді психологиялық диагностикалау, психологиялық кеңес беру, психокоррекциялау, алдын алу және оңалту.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Психологиялық диагностика. 2. Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету. 3. Психопрофилактика. 4. Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу. 5. Есептік құжаттаманы жүргізу.	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена). 2. Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.	
Еңбек функциясы 1: Психологиялық диагностика.			

	<p>Дағды 1: Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмек көрсету шеңберінде психологиялық зерттеуді жоспарлау, іріктеу және іске асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науқас туралы нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларды және басқа да анамнестикалық мәліметтерді ескере отырып, психологиялық зерттеуді жоспарлау; зерттеу мақсатына сәйкес келетін психодиагностикалық әдістер мен әдістерді таңдау. 2. Психикалық функцияларды, процестерді, күйлерді; интеллектті; эмоционалды-аффективті, құндылық-мотивациялық, ерікті салаларды; жеке қасиеттерді; психологиялық проблемаларды, психологиялық бейімделу деңгейі мен әдістерін, жеке ресурстарды; психодиагностикалық зерттеу мақсатына және этикалық-деонтологиялық нормаларға сәйкес тұлғааралық қатынастарды психологиялық зерттеуді жүргізу. 3. Психологиялық зерттеу нәтижелерін өңдеуді, сапалық және (немесе) сандық талдауды жүргізу; зерттеу нәтижелерін зерттеудің нақты мақсаты мен міндеттері контекстінде түсіндіру. 4. Психологиялық көмек көрсетудің қолданыстағы тәртібін, ережелерін ескере отырып, құрылымдық қорытынды жасау және ресімдеу. 5. Медициналық персоналды, пациентті (клиентті) және көрсетілетін қызметтердің басқа да тапсырыс берушілерін психологиялық қорытындыны пайдаланушының этикалық-деонтологиялық нормаларын, қажеттіліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жүргізілген психологиялық диагностиканың нәтижелері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар. 1. Жалпы психология, клиникалық психология, тұлға психологиясы, жас психологиясы, клиникалық психодиагностика, психологиялық кеңес берудің теориялық және әдіснамалық негіздері. 2. Әр түрлі психикалық аурулардағы психикалық белсенділік пен тұлғаның бұзылуын психодиагностикалық синдромдық талдаудың теориялық негіздері мен принциптері. 3. Пациенттің (клиенттің) психикалық денсаулығының жай-күйін және бейімделу мүмкіндіктерін клиникалық-психологиялық диагностикалау, оның психикалық қызметі мен жеке басының құрылымындағы сақталған және бұзылған буындарды бағалау әдістері мен әдістемелері, сондай-ақ психологиялық деректерді өңдеу әдістері мен принциптері. 4. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлықтың бұзылуының қазіргі клиникалық классификациясы.
<p>Еңбек функциясы 2: Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>

Дағды 1:

Медициналық ұйымдарда стационар және МСАК , жеке психогигиена және психологиялық өзін-өзі реттеу деңгейінде білікті көмек көрсету шеңберінде психологиялық кеңес беру мен психологиялық түзетуді ұйымдастыру және жүргізу, тиімді күресу стратегияларын қалыптастыру

Машықтар:

1. Психологиялық көмектің мақсаттарын анықтау үшін қажетті ақпаратты алу және талдау, пациенттердің белгілі бір топтарына нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларды ескере отырып, жеке психологиялық кеңес беру бағдарламаларын әзірлеу.
2. Аурулардың және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайлардың алдын алуға қатысты халықтың белгілі бір топтарына (мысалы, халықтың бір-екі санатына - балалар, жасөспірімдер, ересектер) клиникалық - психологиялық көмекті (психологиялық консультация беру, психологиялық түзету) жүзеге асыру.
3. Емдеу, оңалту және дамыту, аурулардың және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайлардың алдын алу міндеттеріне байланысты халықтың белгілі бір топтарына (мысалы, таңдауға халықтың бір-екі санаты - балалар, жасөспірімдер, ересектер) орындалған клиникалық - психологиялық көмектің процесі мен нәтижелерін талдау және сипаттау, қорытынды мен ұсынымдарды тұжырымдау және ресімдеу олардың нәтижелері.
4. Мамандардың мультидисциплинарлық бригадасының құрамында психологиялық көмекті жүзеге асыру, клиникалық психологтың құзыретіне жатқызылған клиникалық-психологиялық диагностика мәселелері бойынша мультидисциплинарлық бригада мамандарына кеңес беру.
5. Физикалық және психикалық бұзылулардың психологиялық аспектілеріне байланысты мәселелер бойынша пациенттің және оның отбасы мүшелерінің (заңды өкілдерінің) проблемаларына психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету жүргізу, пациенттердің сәйкестігіне, тиімді қарым-қатынасқа ықпал ету.
6. Клиенттерге/пациенттерге және олардың отбасы мүшелеріне тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау және жанашырлық таныту.
7. Эмоционалды өзін-өзі реттеу дағдыларын меңгеру, рефлексия мен талдау жүргізу, психологиялық дағдыларыңыз бен дағдыларыңызды жетілдіру.
8. Психологиялық көмектің барлық түрлерін көрсетудің этикалық және деонтологиялық принциптерін сақтау.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар. 2. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, психикалық ауруларды психологиялық түзетудің, дезапаптация жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының теориялық және әдіснамалық негіздері. 3. Нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларына, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасына байланысты клиникалық-психологиялық көмек көрсету ерекшеліктері. 4. Дамудың, емдеудің, оңалтудың, жүйке-психикалық және психосоматикалық аурулардың, химиялық және химиялық емес тәуелділіктің, бейімделу жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының алдын алудың психологиялық факторлары. 5. Когнитивті және жеке салада пайда болатын психологиялық асқынуларды, жағымсыз реакцияларды, ауытқуларды түзету ерекшеліктері, қауіп факторлары және әдістері. 6. Психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелері, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, соның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда емдеу және оңалту процесі. 4. Аурулар және (немесе) жағдайлар, оның ішінде дағдарыстық және төтенше жағдайлар кезіндегі емдеу және оңалту процесінің психологиялық аспектілері. 5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлық бұзылыстарының клиникалық жіктелуі. 6. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде психологиялық көмекті әзірлеу және іске асыру принциптері. 7. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде клиникалық-психологиялық көмек көрсетуге көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер. 8 психологиялық кеңес берудің, психотерапияның және жеке, топтық және отбасылық нысандардағы клиникалық-психологиялық көмектің басқа түрлерінің классикалық және заманауи теорияларының негізгі бағыттарының жалпы, сондай-ақ нақты мақсаттары мен әдістері. 9. Көпсалалы оңалту бригадасы жұмысының негізгі принциптері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
--------------------------	---------------------------

<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психопрофилактикалық іс-шараларды өткізу үшін халықтың негізгі қажеттіліктерін анықтау. 2. Қоршаған ортаның психологиялық қауіпсіздігі мен жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық ағарту жоспары мен бағдарламасын әзірлеу. 3. Психологиялық денсаулықтың бұзылуына әкелетін себептердің әсерін болдырмау үшін жеке және топтық форматта өзін-өзі бақылау/күресу стратегияларын жүргізу және оқыту дағдыларын меңгеру. 4. Халық арасында тренингтер өткізу дағдыларын меңгеру.
--

<p>Еңбек функциясы 3: Психопрофилактика.</p>
--

<p>Дағды 1: Бастапқы және қайталама психопрофилактика (аффективті бұзылуларды, созылмалы стресстік жағдайларды анықтау және түзету)</p>

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықты заманауи психологиялық ағартудың пәнін, әсер ету әдістері мен міндеттерін білу (психогигиена). 2. Физикалық және психикалық бұзылулар мен аурулардың психопрофилактикасының деңгейлері мен әдістерін білу. 3. Әр түрлі жас топтарындағы психопрофилактиканың ерекшеліктерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Еңбек функциясы 4: Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу.	Дағды 1: Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің мақсаттары мен міндеттеріне байланысты клиникалық-психологиялық зерттеудің әдістері мен әдістемелерін қолдану. 2. Сараптама түріне, оның іс жүргізу мәртебесіне, психикалық даму деңгейіне, жынысына, жасына, сараптама жасындағы адамның психикалық жай-күйіне, сараптамаға қатысты оның көзқарастарына байланысты сараптама жасындағы және зерттелетін адамдармен өзара іс-қимыл мен қарым-қатынастың әртүрлі стратегияларын қолдану. 3. ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес психологиялық сараптамалық зерттеу жүргізуге және сарапшы немесе маман мәртебесінде қорытынды жасау. 4. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешу үшін сараптамалық-психологиялық зерттеуді тағайындайтын органмен немесе Адаммен және аралас мамандықтардың сарапшыларымен өзара іс-қимыл жасау. 5. Сарапшы немесе маман мәртебесінде қорытынды тұжырымдау және қорытындыларды негіздеу. 6. Психологтың кәсіби этикасы қағидаттарына сәйкес нормативтік-құқықтық актілер, жауапкершілік пен құзыреттілік шекараларын түсіну негізінде сараптамалық шешімдер қабылдау. 7. Қажет болған жағдайда өзінің кәсіби құзыреті шеңберінде сот процесіне және тергеу іс-шараларына (жауап алу кезінде) қатысу. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізу рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және оңтайландыру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологтың қатысуымен сот сараптамаларын жүргізудің заңдық, жас, педагогикалық, дифференциалдық психологиясының негіздерін, теориясы мен әдіснамасын, қылмыстық және азаматтық процестегі сот сараптамаларының пәндік түрлерінің ерекшелігі мен заңды маңызын білу. 2. Міндеттер шеңберінде әскери-дәрігерлік, медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу және сараптамалық психологиялық қорытынды қалыптастыру қағидаларын білу. 3. Қылмыстық және азаматтық процестердегі психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және сот сараптамаларының басқа да түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық сараптамалық зерттеудің негізгі әдістері мен әдістемелері. 4. Қылмыстық және азаматтық процестердегі құқықтық маңызды қабілеттерді, психикалық қасиеттерді, процестерді, жағдайларды анықтаудың сот-психологиялық сараптамалық критерийлері. 5. Сараптамалық қызметті жүргізу кезіндегі этикалық қағидаттар. 6. ҚР әртүрлі жүйелеріндегі сараптамалардың әртүрлі түрлерін реттеу бөлігіндегі іс жүргізу заңнамасы. 7. Сарапшы (сарапшылар комиссиясы) және маман мәртебесіндегі қорытындының құқықтық салдары бөлігінде қылмыстық, азаматтық, отбасылық құқық, ҚР басқа да заңдары. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізудің жаңа және инновациялық әдістері мен рәсімдерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Дағды 1: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшенің жеке жұмысы мен қызметін жоспарлау, өз қызметінің көрсеткіштеріне талдау жүргізу. 2. Белгіленген талаптарға сәйкес есептік-есептік құжаттаманы жүргізу. 3. Этика мен ақпараттық қауіпсіздікті сақтай отырып, ақпараттық медициналық жүйелерде құжаттаманы жүргізу. 4. Кәсіби қызмет мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен өзара іс-қимыл жасау. 5. Кәсіби этиканы, ішкі еңбек тәртібінің ережелерін, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық көмек көрсетудің ұйымдастырушылық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттарды білу. 2. Психологиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын білу. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 6. Іскерлік қарым-қатынас, іскерлік хат алмасу этикасы мен психологиясының негіздерін білу. 7. Электрондық құжат айналымын білу. 8. Мемлекеттік тілдің және ұлтаралық қатынас тілінің нормалары мен ережелерін білу.
<p>Еңбек функциясы 5: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>		

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).	Дағды 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық ағарту мәселелері бойынша халықтың, халыққа әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің өтініштерін талдау. 2. Психологиялық қауіпсіздік пен қоршаған ортаның жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық білім беру жоспары мен бағдарламаларын әзірлеу. 3. Халықты психологиялық ағарту мақсатында ақпараттық материалдар жасау. 4. Халықтың психологиялық мәдениетін қалыптастыруға бағытталған іс-шараларды, жобалар мен бағдарламаларды ұйымдастыруды жүзеге асыру. 5. Халық арасында психологиялық ақпараттық-ағарту қызметін жүргізу. 6. Психологиялық ағартудың әртүрлі формалары мен әдістерін, соның ішінде белсенді әдістерді (ойындар, жаттығулар, тренингтер және т.б.) қолдану. 7. Психологиялық білім берудегі коммуникативті, білім беру, этникалық, конфессиялық және басқа кедергілерді жеңу әдістерін қолдану. 8. Психологиялық білім беру және психологиялық қызмет көрсету мүмкіндіктері бойынша жұмыстың нәтижелілігін бағалау үшін құралдарды таңдау және әзірлеу. 9. Этикалық нормалар мен адам құқықтарын бұзбай психологиялық ағартудың тиімділігін бағалау. 10. Ақпаратпен, желілік ресурстармен, ақпараттық жүйелермен және бағдарламалармен жұмыс істеудің заманауи технологияларын қолдану.
		Білімдер:
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 2: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.		

	<p>Дағды 1: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суицидтік тәуекелді бағалау дағдыларын меңгеру, оған суицидтік ойлардың деңгейін, пациенттің жоспары мен ниетін және суицид қаупіне ықпал ететін басқа факторларды бағалау кіреді. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар пациенттерді түзетудің тиімді жоспарларын өзіңіз және енгізе білу. Бұл когнитивті мінез-құлық терапиясы, диалектикалық мінез-құлық терапиясы және т. б. сияқты әртүрлі араласуларды қамтуы мүмкін. 3. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарға кешенді көмек көрсету үшін басқа медицина қызметкерлерімен, соның ішінде психиатрлармен, алғашқы медициналық көмек дәрігерлерімен және әлеуметтік қызметкерлермен ынтымақтасу. 4. Қажет болса, қауіпсіздікті қамтамасыз ету немесе шұғыл психиатриялық ауруханаға жатқызуды ұйымдастыру жоспарын жасау. 5. Пациенттер мен олардың отбасының суицидтік ойлары мен мінез-құлқын басқарудың дағдыларын, стрессті басқару әдістерін және басқа стратегияларын үйрету.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суицидтік мінез-құлықтың себептерін, факторларын және қауіп дәрежелерін білу. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзету әдістемесін білу. 3. Қазақстан Республикасы халқының психикалық денсаулығы саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын білу. 4. Жедел суицид дағдарысы жағдайында дағдарысқа араласу әдістерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтау Денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитариялық-гигиеналық режимінің және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігінің нормаларын сақтау Өзін-өзі бақылауды ұйымдастыра білу, жүзеге асыру және өз қызметін үздіксіз жетілдіру Кәсіби қызметтің міндеттерін орындаудағы жауапкершілік Стресске төзімділік Эмпатия Қарым-қатынас Тиімділік (тез шешім қабылдау мүмкіндігі) Командада жұмыс істей білу</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2023 жылғы 30 наурыздағы № 49 бұйрығы "Қазақстан Республикасында медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 30 наурызда № 32160 болып тіркелді)</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Клиникалық психолог
11. Кәсіптің карточкасы «Психолог»:		
Топтың коды:	2634-1	
Қызмет атауының коды:	2634-1-004	
Кәсіптің атауы:	Психолог	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	6.2	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандандырулар номенклатурасын, денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21856 болып тіркелді.) Медициналық психолог		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Педагогика және психология	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Бакалавриатты 2023 жылға дейін бітірген және 2023 жылға дейін жұмысқа орналастырылған және қазіргі уақытта денсаулық сақтау жүйесінде психолог лауазымында (медициналық ұйымда кемінде 10 жыл үздіксіз еңбек өтілі міндетті болған жағдайда) соңғы 5 жылда міндетті түрде біліктілігін арттыра отырып, кемінде 8 кредит жұмыс істейтін "Психология", "Клиникалық психология" мамандықтары бойынша бакалавр/ 240 сағат және соңғы 10 жыл ішінде біліктілікті арттыру бойынша тиісті сағаттардың болуы, "Педагогика және психология" мамандығы бойынша психолог (кемінде 16 кредит/ 480 сағат) немесе бакалавр, сондай-ақ 2023 жылға дейін бакалавриат пен мамандықты бітірген және 2023 жылға дейін жұмысқа орналасқан адамдар үшін педагогикалық мамандықтар мен әлеуметтік бағыттағы мамандықтар бойынша психолог болып жұмыс істеу үшін көзделген, және қазіргі уақытта денсаулық сақтау жүйесінде психолог лауазымында (медициналық ұйымда кемінде 10 жыл үздіксіз еңбек өтілі міндетті болған жағдайда) және әрбір 5 жыл сайын кемінде 8 кредит/240 сағат міндетті түрде біліктілігін арттыра отырып және психолог болып жұмыс істеу үшін көзделген соңғы 10 жыл ішінде біліктілігін арттыру немесе қайта даярлау бойынша тиісті сағаттардың болуы медициналық ұйымдарда (ДК кемінде 16 кредит/ 480 сағат немесе қайта даярлау /бастапқы мамандандыру).		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Кәсіби қызметтің тереңдетілген мәселелеріне сәйкес келетін СБШ 6.2 кіші деңгейінің біліктілігін арттыру.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қазақстан Республикасында медициналық-әлеуметтік көмек шеңберінде психологиялық көмек көрсету; тәлімгердің бақылауымен және қадағалауымен пациенттерді психологиялық диагностикалау, психологиялық кеңес беру, психокоррекциялау, алдын алу және оңалту.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық диагностика. 2. Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету. 3. Психопрофилактика. 4. Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу. 5. Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру. 6. Есептік құжаттаманы жүргізу. 	
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена). 2. Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу. 3. Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу. 	
Еңбек функциясы 1: Психологиялық диагностика.			

	<p>Дағды 1: Психологиялық зерттеуді жоспарлау, таңдау және жүзеге асыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науқас туралы нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларды және басқа да анамnestикалық мәліметтерді ескере отырып, психологиялық зерттеуді жоспарлау; зерттеу мақсатына сәйкес келетін психодиагностикалық әдістер мен әдістерді таңдау. 2. Психикалық функцияларды, процестерді, күйлерді; интеллектті; эмоционалды-аффективті, құндылық-мотивациялық, ерікті салаларды; жеке қасиеттерді; психологиялық проблемаларды, психологиялық бейімделу деңгейі мен әдістерін, жеке ресурстарды; психодиагностикалық зерттеу мақсатына және этикалық-деонтологиялық нормаларға сәйкес тұлғааралық қатынастарды психологиялық зерттеуді жүргізу. 3. Психологиялық зерттеу нәтижелерін өңдеуді, сапалық және (немесе) сандық талдауды жүргізу; зерттеу нәтижелерін зерттеудің нақты мақсаты мен міндеттері контекстінде түсіндіру. 4. Психологиялық көмек көрсетудің қолданыстағы тәртібін, ережелерін ескере отырып, құрылымдық қорытынды жасау және ресімдеу. 5. Медициналық персоналды, пациентті (клиентті) және көрсетілетін қызметтердің басқа да тапсырыс берушілерін психологиялық қорытындыны пайдаланушының этикалық-деонтологиялық нормаларын, қажеттіліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жүргізілген психологиялық диагностиканың нәтижелері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар. 2. Жалпы психология, клиникалық психология, тұлға психологиясы, жас психологиясы, клиникалық психодиагностика, психологиялық кеңес берудің теориялық және әдіснамалық негіздері. 3. Әр түрлі психикалық аурулардағы психикалық белсенділік пен тұлғаның бұзылуын психодиагностикалық синдромдық талдаудың теориялық негіздері мен принциптері. 4. Пациенттің (клиенттің) психикалық денсаулығының жай-күйін және бейімделу мүмкіндіктерін клиникалық-психологиялық диагностикалау, оның психикалық қызметі мен жеке басының құрылымындағы сақталған және бұзылған буындарды бағалау әдістері мен әдістемелері, сондай-ақ психологиялық деректерді өңдеу әдістері мен принциптері. 5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлықтың бұзылуының қазіргі клиникалық классификациясы.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету.</p>		

Дағды 1:

Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмекті ұйымдастыру және жүргізу, әртүрлі жас топтарындағы психикалық және соматоформалық және психосоматикалық бұзылулардың пайда болуының психологиялық тетіктерімен байланысты психологиялық жай-күйді түзету

Машықтар:

1. Психологиялық көмектің мақсаттарын айқындау, психологиялық көмектің жеке және топтық бағдарламаларын әзірлеу және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларды, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейлерде халықтың әртүрлі топтарына психологиялық көмекті ұйымдастыру үшін қажетті ақпаратты алу және талдау.
2. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты халықтың әртүрлі топтарына жеке және топтық форматтарда клиникалық-психологиялық көмекті (психологиялық консультация беру, психологиялық түзету) жүзеге асыру.
3. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты орындалған клиникалық-психологиялық көмектің, оның ішінде бөлімше қызметкерлерінің (басқа психологтардың) халықтың әртүрлі топтарына жүргізген процесі мен нәтижелерін талдау және сипаттау.
4. Мамандардың мультидисциплинарлық бригадасы құрамында психологиялық көмекті жүзеге асыру, мультидисциплинарлық бригада мамандарына клиникалық психологтың құзыретіне жатқызылған клиникалық-психологиялық диагностика және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларын, сондай-ақ әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, пациенттерге клиникалық-психологиялық көмек көрсету мәселелері бойынша консультация беру.
5. Науқастың және оның отбасы мүшелерінің (заңды өкілдерінің) аурудың / емдеудің / стресстік жағдайдың психологиялық аспектілеріне; комплаенс мінез-құлқына, тиімді қарым-қатынасына және психологиялық ақпараттандырудың өзге де аспектілеріне байланысты мәселелер бойынша психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейде психологиялық көмек бағдарламаларын (консультация беру, психологиялық түзету) әзірлеу, бағалау және мониторингілеу.
6. Клиенттерге/пациенттерге және олардың отбасы мүшелеріне тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау және жанашырлық таныту.
7. Эмоционалды өзін-өзі реттеу дағдыларын меңгеру, рефлексия мен талдау жүргізу, психологиялық дағдыларыңыз бен дағдыларыңызды жетілдіру.
8. Психологиялық көмектің барлық түрлерін көрсетудің этикалық және деонтологиялық принциптерін сақтау.
9. Халықтың әртүрлі топтары үшін психологиялық көмек көрсету (психологиялық кеңес беру, психологиялық түзету) бағдарламаларын әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және жүзеге асыру.

Білімдер:

1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.
2. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, психикалық ауруларды психологиялық түзетудің, дезапаптация жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының теориялық және әдіснамалық негіздері.
3. Нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларына, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасына байланысты клиникалық-психологиялық көмек көрсету ерекшеліктері.
4. Дамудың, емдеудің, оңалтудың, жүйке-психикалық және психосоматикалық аурулардың, химиялық және химиялық емес тәуелділіктің, бейімделу жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының алдын алудың психологиялық факторлары.
5. Когнитивті және жеке салада пайда болатын психологиялық асқынуларды, жағымсыз реакцияларды, ауытқуларды түзету ерекшеліктері, қауіп факторлары және әдістері.
6. Психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелері, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, соның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда емдеу және оңалту процесі.
4. Аурулар және (немесе) жағдайлар, оның ішінде дағдарыстық және төтенше жағдайлар кезіндегі емдеу және оңалту процесінің психологиялық аспектілері.
5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлық бұзылыстарының клиникалық жіктелуі.
6. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде психологиялық көмекті әзірлеу және іске асыру принциптері.
7. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде клиникалық-психологиялық көмек көрсетуге көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер.
8. Психологиялық кеңес берудің, психотерапияның және жеке, топтық және отбасылық нысандардағы клиникалық-психологиялық көмектің басқа түрлерінің классикалық және заманауи теорияларының негізгі бағыттарының жалпы, сондай-ақ нақты мақсаттары мен әдістері.
9. Көпсалалы оңалту бригадасы жұмысының негізгі принциптері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағдыларын тану ұсынылады

Еңбек функциясы 3:
Психопрофилактика.

	<p>Дағды 1: Бастапқы, екінші және үшінші психопрофилактика.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психопрофилактикалық іс-шараларды өткізу үшін халықтың негізгі қажеттіліктерін анықтау. 2. Қоршаған ортаның психологиялық қауіпсіздігі мен жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық ағарту жоспары мен бағдарламасын әзірлеу. 3. Психосоматикалық, психикалық бұзылулар мен созылмалы стресстік жағдайлардың психопрофилактикасы (бастапқы, қайталама) мақсатында жеке және топтық форматта өзін-өзі игеру/күресу стратегиясын жүргізу және оқыту дағдыларын меңгеру. 4. Халық пен медициналық персонал арасында тренингтер өткізу дағдысын меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықты заманауи психологиялық ағартудың пәнін, әсер ету әдістері мен міндеттерін білу (психогигиена). 2. Физикалық және психикалық бұзылулар мен аурулардың психопрофилактикасының деңгейлері мен әдістерін білу. 3. Әр түрлі жас топтарындағы психопрофилактиканың ерекшеліктерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу.</p>	<p>Дағды 1: Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің мақсаттары мен міндеттеріне байланысты клиникалық-психологиялық зерттеудің әдістері мен әдістемелерін қолдану. 2. Сараптама түріне, оның іс жүргізу мәртебесіне, психикалық даму деңгейіне, жынысына, жасына, сараптама жасындағы адамның психикалық жай-күйіне, сараптамаға қатысты оның көзқарастарына байланысты сараптама жасындағы және зерттелетін адамдармен өзара іс-қимыл мен қарым-қатынастың әртүрлі стратегияларын қолдану. 3. ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес сарапшы немесе маман мәртебесінде психологиялық сараптамалық зерттеу жүргізу және қорытынды жасау. 4. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешу үшін сараптамалық-психологиялық зерттеуді тағайындайтын органмен немесе Адаммен және аралас мамандықтардың сарапшыларымен өзара іс-қимыл жасау. 5. Сарапшы немесе маман мәртебесінде қорытынды тұжырымдау және қорытындыларды негіздеу 6. Психологтың кәсіби этикасы қағидаттарына сәйкес нормативтік-құқықтық актілер, жауапкершілік пен құзыреттілік шекараларын түсіну негізінде сараптамалық шешімдер қабылдау. 7. Қажет болған жағдайда өзінің кәсіби құзыреті шеңберінде сот процесіне және тергеу іс-шараларына (жауап алу кезінде) қатысуға. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізу рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және оңтайландыру.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологтың қатысуымен сот сараптамаларын жүргізудің заңдық, жас, педагогикалық, дифференциалдық психологиясының негіздерін, теориясы мен әдіснамасын, қылмыстық және азаматтық процестегі сот сараптамаларының пәндік түрлерінің ерекшелігі мен заңды маңызын білу. 2. Міндеттер шеңберінде әскери-дәрігерлік, медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу және сараптамалық психологиялық қорытынды қалыптастыру қағидаларын білу. 3. Қылмыстық және азаматтық процестердегі психологиялық-педагогикалық, әскери, сот-психологиялық-психиатриялық және сот сараптамаларының басқа да түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық сараптамалық зерттеудің негізгі әдістері мен әдістемелері. 4. Қылмыстық және азаматтық процестердегі құқықтық маңызды қабілеттерді, психикалық қасиеттерді, процестерді, жағдайларды анықтаудың сот-психологиялық сараптамалық критерийлері. 5. Сараптамалық қызметті жүргізудегі этикалық қағидааттар. 6. ҚР түрлі жүйелеріндегі сараптамалардың әртүрлі түрлерін реттеу бөлігіндегі іс жүргізу заңнамасы. 7. Сарапшы (сарапшылар комиссиясы) және маман мәртебесіндегі қорытындының құқықтық салдары бөлігінде қылмыстық, азаматтық, отбасылық құқық, ҚР басқа да заңдары. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізудің жаңа және инновациялық әдістері мен рәсімдерін білу.
<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Еңбек функциясы 5:
Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру.

	<p>Дағды 1: Жоспарлы тәртіппен МСАК және стационарлар деңгейінде халықты психологиялық ағарту (психогигиена) жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өз жұмысын жоспарлау және өз қызметінің көрсеткіштерін талдау, жұмыс бағдарламаларын жасау, басқа мекемелермен (ұйымдармен) бірлесіп орындау кезінде бірлесіп орындаушылардың қызметін үйлестіру, алынған нәтижелерді қорытындылау. 2. Пациенттерді емдеу, оңалту мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен ынтымақтастықты жүзеге асыру. 3. Медициналық этиканы, ішкі еңбек тәртібінің, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасының ережелерін, санитарлық-эпидемиологиялық режимді сақтау. 4. Үздік мекемелердің озық тәжірибесін пайдалана отырып, еңбекті ғылыми ұйымдастыру элементтерін енгізу арқылы мамандардың еңбегін ұтымды ұйымдастыру. 5. Бөлімшенің барлық қызметкерлерінің ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтауын бақылау. 6. Қызметкерлерде кәсіби білім мен дағдыларды жетілдіруге деген ұмтылысты, алқалылықты, өзара көмекті, мінез-құлық этикасы нормаларын және медициналық деонтология қағидаттарын сақтауды дамыта отырып, бөлімше ұжымында ұйымдастыру-ағарту жұмыстарын жүргізу. 7. Психологиялық ғылым мен практиканың уақтылы жетістіктері деңгейінде пациенттерді уақтылы психодиагностикалық тексеруді және әлеуметтік сүйемелдеуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету. 8. Медициналық қызметкерлермен психологиялық іс-шаралар өткізу (күйіп қалуды диагностикалау және түзету). 9. Кәсіби біліктілікті жүйелі түрде арттыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Денсаулық сақтау саласындағы нормативтік құқықтық актілерді білу. 2. Психологиялық қызметті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 4. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, нейропсихологияның, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, клиникалық-психологиялық оңалту мен оңалтудың, психикалық аурулардың, дезапапация жағдайларының, мінез-құлық бұзылыстарының психологиялық түзету мен алдын алудың теориялық-әдіснамалық негіздерін білу. 5. Клиникалық-психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелерін, өртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, оның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда клиникалық-психологиялық көмек көрсетілетін барлық негізгі проблемалық жағдайлар/жағдайлар неғұрлым толық ескерілетін емдеу және оңалту процесін білу.
<p>Еңбек функциясы 6: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>

	<p>Дағды 1: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшенің жеке жұмысы мен қызметін жоспарлау, өз қызметінің көрсеткіштерін талдау. 2. Белгіленген талаптарға сәйкес есептік-есептік құжаттаманы жүргізу. 3. Ақпараттық медициналық жүйелерде құжаттаманы жүргізу. 4. Кәсіби қызмет мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен өзара іс-қимыл жасау. 5. Кәсіби этиканы, ішкі еңбек тәртібінің ережелерін, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық көмек көрсетудің ұйымдастырушылық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттарды білу. 2. Психологиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын білу. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 6. Іскерлік қарым-қатынас, іскерлік хат алмасу этикасы мен психологиясының негіздерін білу. 7. Электрондық құжат айналымын білу. 8. Мемлекеттік тілдің нормалары мен ережелерін және ұлтаралық қатынас тілін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Дағды 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық ағарту мәселелері бойынша халықтың, халыққа әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің өтініштерін талдау. 2. Психологиялық қауіпсіздік пен қоршаған ортаның жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық білім беру жоспары мен бағдарламаларын әзірлеу. 3. Халықты психологиялық ағарту мақсатында ақпараттық материалдар жасау. 4. Азаматтардың психологиялық көмек алуға ынтық арттыруға бағытталған іс-шараларды, жобалар мен бағдарламаларды ұйымдастыруды жүзеге асыру. 5. Халық арасында психологиялық ақпараттық-ағарту қызметін жүргізу. 6. Психологиялық білім берудің әртүрлі формалары мен әдістерін, соның ішінде белсенді әдістерді (ойындар, жаттығулар, тренингтер) қолдану. 7. Психологиялық білім берудегі коммуникативті, білім беру, этникалық, конфессиялық және басқа кедергілерді жеңу әдістерін қолдану. 8. Психологиялық білім беру және психологиялық қызмет көрсету мүмкіндіктері бойынша жұмыстың нәтижелілігін бағалау үшін құралдарды таңдау және әзірлеу. 9. Этикалық нормалар мен адам құқықтарын бұзбай психологиялық ағартудың тиімділігін бағалау. 10. Ақпаратпен, желілік ресурстармен, ақпараттық жүйелермен және бағдарламалармен жұмыс істеудің заманауи технологияларын қолдану.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әлеуметтік саланың нақты органдары мен ұйымдары шешетін міндеттер. 2. Әлеуметтік қызмет көрсету тәртібі. 3. Тұлға психологиясы, психодиагностика. 4. Әлеуметтік психология, шағын топтардың психологиясы. 5. Тұрмыстық және отбасылық тәрбиенің ұлттық және аймақтық ерекшеліктері (халықтық дәстүрлер, этномәдени және конфессиялық білім беру ерекшеліктері). 6. Отбасы психологиясы, отбасылық кеңес беру. 7. Жастар қозғалысының заманауи бағыттары. 8. Адам өмірі мен қоршаған орта қауіпсіздігінің негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
<p>Қосымша еңбек функциясы 2: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.</p>	<p>Дағды 1: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суицидтік тәуекелді бағалау дағдыларын меңгеру, оған суицидтік ойлардың деңгейін, пациенттің жоспары мен ниетін және суицид қаупіне ықпал ететін басқа факторларды бағалау кіреді. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзетудің тиімді жоспарларын өзірлеу және енгізу. Бұл когнитивті мінез-құлық терапиясы, диалектикалық мінез-құлық терапиясы немесе басқа дәлелді тәсілдер сияқты әртүрлі араласуларды қамтуы мүмкін. 3. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарға көшенді көмек көрсету үшін басқа медицина қызметкерлерімен, соның ішінде психиатрлармен, алғашқы медициналық көмек дәрігерлерімен және әлеуметтік қызметкерлермен ынтымақтасу. 4. Қажет болса, қауіпсіздікті қамтамасыз ету немесе шұғыл психиатриялық ауруханаға жатқызуды ұйымдастыру жоспарын жасау. 5. Пациенттер мен олардың отбасының суицидтік ойлары мен мінез-құлқын басқарудың күресу дағдыларын, стрессті басқару әдістерін және басқа стратегияларын үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекел факторларын, сондай-ақ суицидтік мінез-құлықтың суицидтік тәуекел дәрежесін білу. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзету жоспарларын білу. 3. Қазақстан Республикасы халқының психикалық денсаулығы саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын білу. 4. Жедел суицид дағдарысы кезінде қажет болуы мүмкін дағдарысқа араласу әдістерін білу. 5. Суицид қаупі бар науқастарды қолдау әдістері туралы білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
<p>Қосымша еңбек функциясы 3: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.</p>		

	<p>Дағды 1: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Клиентпен / пациентпен және олардың отбасы мүшелерімен тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау. 2. Стресстің себептерін анықтау үшін қажетті қысқаша сұхбат жүргізу. 3. Науқасты тексеріп, жедел және созылмалы стресстің физиологиялық көріністерін анықтаңыз. 4. Стресстегі адамға әсер ету мақсаттарын анықтау. 5. Жеке эмоционалды өзін-өзі реттеу, рефлексия және стресстік жағдайларды талдау дағдыларын меңгеру. 6. Пациенттердің эмоционалды және психологиялық қажеттіліктеріне жанашырлық, жанашырлық және сезімталдық таныту. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стресстің анықтамасы және жіктелуі. 2. Стресс анатомиясы және физиологиясы. 3. Дене деңгейінде және психозэмоционалды деңгейде стресстің көріністері. 4. Стресс кезеңдері. 5. Жедел стрессті жеңу әдістері. 6. Созылмалы психозэмоционалды стрессті жеңу әдістері. 	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>	
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтау Денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитариялық-гигиеналық режимінің және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігінің нормаларын сақтау Өзін-өзі бақылауды ұйымдастыра білу, жүзеге асыру және өз қызметін үздіксіз жетілдіру Кәсіби қызметтің міндеттерін орындаудағы жауапкершілік Стресске төзімділік Эмпатия Қарым-қатынас Тиімділік (тез шешім қабылдау мүмкіндігі) Командада жұмыс істей білу</p>		
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2023 жылғы 30 наурыздағы № 49 бұйрығы "Қазақстан Республикасында медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 30 наурызда № 32160 болып тіркелді)</p>		
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p> <p>7</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p> <p>Клиникалық психолог</p>	
<p>12. Кәсіптің карточкасы «Психолог»:</p>			
<p>Топтың коды:</p>	<p>2634-1</p>		
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>2634-1-004</p>		
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Психолог</p>		
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>		
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>	<p>6.3</p>		
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандандырулар номенклатурасын, денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21856 болып тіркелді). Медициналық психолог</p>		
<p>Кәсіптік білім деңгейі:</p>	<p>Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)</p>	<p>Мамандық: Педагогика және психология</p>	<p>Біліктілік: -</p>

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Бакалавриатты 2023 жылға дейін бітірген және 2023 жылға дейін жұмысқа орналастырылған және қазіргі уақытта денсаулық сақтау жүйесінде психолог лауазымында (медициналық ұйымда кемінде 15 жыл үздіксіз еңбек өтілі міндетті болған жағдайда) соңғы 5 жылда міндетті түрде біліктілігін арттыра отырып, кемінде 8 кредит жұмыс істейтін "Психология", "Клиникалық психология" мамандықтары бойынша бакалавр/ 240 сағат және соңғы 15 жыл ішінде біліктілікті арттыру бойынша тиісті сағаттардың болуы, "Педагогика және психология" мамандығы бойынша психолог (кемінде 24 кредит/ 720 сағат) немесе бакалавр, сондай-ақ 2023 жылға дейін бакалавриат пен мамандықты бітірген және 2023 жылға дейін жұмысқа орналасқан адамдар үшін педагогикалық мамандықтар мен әлеуметтік бағыттағы мамандықтар бойынша психолог болып жұмыс істеу үшін көзделген, және қазіргі уақытта денсаулық сақтау жүйесінде психолог лауазымында (медициналық ұйымда кемінде 15 жыл үздіксіз еңбек өтілі міндетті болған жағдайда) және әрбір 5 жыл сайын кемінде 8 кредит/240 сағат міндетті түрде біліктілігін арттыра отырып және психолог болып жұмыс істеу үшін көзделген соңғы 15 жыл ішінде біліктілігін арттыру немесе қайта даярлау бойынша тиісті сағаттардың болуы медициналық ұйымдарда (ДК кемінде 24 кредит/ 720 сағат немесе қайта даярлау /бастапқы мамандандыру).	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Кәсіби қызметтің тереңдетілген мәселелеріне сәйкес келетін СБШ 6.3 кіші деңгейінің біліктілігін арттыру.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қазақстан Республикасында медициналық-әлеуметтік көмек шеңберінде психологиялық көмекті ұйымдастыру және көрсету; психологиялық диагностика, психологиялық кеңес беру, психокоррекция, пациенттердің профилактикасы және оңалту, "Психология"мамандануы шеңберінде медициналық-әлеуметтік көмектің психологиялық компонентінің көлемі мен сапасына сараптама жасау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық диагностика. 2. Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету. 3. Психопрофилактика. 4. Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу. 5. Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру. 6. Есептік құжаттаманы жүргізу.
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена). 2. Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу. 3. Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.
Еңбек функциясы 1: Психологиялық диагностика.		

Дағды 1:
Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмек көрсету шеңберінде психологиялық зерттеуді жоспарлау, іріктеу және іске асыру

Машықтар:

1. Науқас туралы нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларды және басқа да анамнестикалық мәліметтерді ескере отырып, психологиялық зерттеуді жоспарлау; зерттеу мақсатына сәйкес келетін психодиагностикалық әдістер мен әдістер кешенін таңдау.
2. Процестерге, күйлерге; интеллектке; эмоционалды-аффективті, құндылық-мотивациялық, ерікті салаларға; жеке қасиеттерге; психологиялық проблемаларға, психологиялық бейімделу деңгейі мен әдістеріне, жеке ресурстарға; психодиагностикалық зерттеу мақсатына және этикалық-деонтологиялық нормаларға сәйкес тұлғааралық қатынастарға психологиялық зерттеу жүргізу.
3. Психологиялық зерттеу нәтижелерін өңдеуді, сапалық және (немесе) сандық талдауды жүргізу; зерттеу нәтижелерін зерттеудің нақты мақсаты мен міндеттері контекстінде түсіндіру.
4. Психологиялық көмек көрсетудің ережелерін, қолданыстағы тәртібін, клиникалық ұсынымдарды ескере отырып және психологиялық диагностика мен психологиялық көмекті жүзеге асыруға қатысты бөлігінде медициналық көмек көрсету стандарттарын ескере отырып, оның негізінде құрылымдық қорытынды мен психологиялық ұсынымдарды жасау және ресімдеу.
5. Медициналық персоналды, пациентті (клиентті) және көрсетілетін қызметтердің басқа да тапсырыс берушілерін психологиялық қорытындыны пайдаланушының этикалық-деонтологиялық нормаларын, қажеттіліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жүргізілген психологиялық диагностиканың нәтижелері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету.
6. Пациенттің нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларын, сондай-ақ психикалық денсаулық саласындағы өзекті міндеттерді ескере отырып, психологиялық диагностиканың рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, аудару, бейімдеу және жетілдіру.

Білімдер:

1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.
2. Жалпы психология, клиникалық психология, тұлға психологиясы, жас психологиясы, клиникалық психодиагностика, психологиялық кеңес берудің теориялық және әдіснамалық негіздері.
3. Әр түрлі психикалық аурулардағы психикалық белсенділік пен тұлғаның бұзылуын психодиагностикалық синдромдық талдаудың теориялық негіздері мен принциптері.
4. Пациенттің (клиенттің) психикалық денсаулығының жай-күйін және бейімделу мүмкіндіктерін клиникалық-психологиялық диагностикалау, оның психикалық қызметі мен жеке басының құрылымындағы сақталған және бұзылған буындарды бағалау әдістері мен әдістемелері, сондай-ақ психологиялық деректерді өңдеу әдістері мен принциптері.
5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлықтың бұзылуының қазіргі клиникалық классификациясы.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
<p>Еңбек функциясы 2: Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету.</p>	<p>Дағды 1: Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмекті ұйымдастыру және жүргізу, әртүрлі жас топтарындағы психикалық және соматоформалық және психосоматикалық бұзылулардың пайда болуының психологиялық тетіктерімен байланысты психологиялық жай-күйді түзету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық көмектің мақсаттарын айқындау, психологиялық көмектің жеке және топтық бағдарламаларын әзірлеу және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларды, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейлерде халықтың әртүрлі топтарына психологиялық көмекті ұйымдастыру үшін қажетті ақпаратты алу және талдау. 2. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты халықтың әртүрлі топтарына жеке және топтық форматтарда клиникалық-психологиялық көмекті (психологиялық консультация беру, психологиялық түзету) жүзеге асыру. 3. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты орындалған клиникалық-психологиялық көмектің, оның ішінде бөлімше қызметкерлерінің (басқа психологтардың) халықтың әртүрлі топтарына жүргізген процесі мен нәтижелерін талдау және сипаттау. 4. Мамандардың мультидисциплинарлық бригадасы құрамында психологиялық көмекті жүзеге асыру, мультидисциплинарлық бригада мамандарына клиникалық психологтың құзыретіне жатқызылған клиникалық-психологиялық диагностика және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларын, сондай-ақ әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, пациенттерге клиникалық-психологиялық көмек көрсету мәселелері бойынша консультация беру. 5. Науқастың және оның отбасы мүшелерінің (заңды өкілдерінің) аурудың / емдеудің / стресстік жағдайдың психологиялық аспектілеріне; комплаенс мінез-құлқына, тиімді қарым-қатынасына және психологиялық ақпараттандырудың өзге де аспектілеріне байланысты мәселелер бойынша психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейде психологиялық көмек бағдарламаларын (консультация беру, психологиялық түзету) әзірлеу, бағалау және мониторингілеу. 6. Клиенттерге/пациенттерге және олардың отбасы мүшелеріне тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау және жанашырлық таныту. 7. Эмоционалды өзін-өзі реттеу дағдыларын меңгеру, рефлексия мен талдау жүргізу, психологиялық дағдыларыңыз бен дағдыларыңызды жетілдіру. 8. Психологиялық көмектің барлық түрлерін көрсетудің этикалық және деонтологиялық принциптерін сақтау. 9. Халықтың әртүрлі топтары үшін психологиялық көмек көрсету (психологиялық кеңес беру, психологиялық түзету) бағдарламаларын әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және жүзеге асыру.

Білімдер:

1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.
2. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, психикалық ауруларды психологиялық түзетудің, дезапаптация жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының теориялық және әдіснамалық негіздері.
3. Нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларына, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасына байланысты клиникалық-психологиялық көмек көрсету ерекшеліктері.
4. Дамудың, емдеудің, оңалтудың, жүйке-психикалық және психосоматикалық аурулардың, химиялық және химиялық емес тәуелділіктің, бейімделу жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының алдын алудың психологиялық факторлары.
5. Когнитивті және жеке салада пайда болатын психологиялық асқынуларды, жағымсыз реакцияларды, ауытқуларды түзету ерекшеліктері, қауіп факторлары және әдістері.
6. Психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелері, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, соның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда емдеу және оңалту процесі.
4. Аурулар және (немесе) жағдайлар, оның ішінде дағдарыстық және төтенше жағдайлар кезіндегі емдеу және оңалту процесінің психологиялық аспектілері.
5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлық бұзылыстарының клиникалық жіктелуі.
6. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде психологиялық көмекті әзірлеу және іске асыру принциптері.
7. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде клиникалық-психологиялық көмек көрсетуге көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер.
- 8 психологиялық кеңес берудің, психотерапияның және жеке, топтық және отбасылық нысандардағы клиникалық-психологиялық көмектің басқа түрлерінің классикалық және заманауи теорияларының негізгі бағыттарының Жалпы, сондай-ақ нақты мақсаттары мен әдістері.
9. Көпсалалы оңалту бригадасы жұмысының негізгі принциптері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағдыларын тану ұсынылады

Еңбек функциясы 3:
Психопрофилактика.

	<p>Дағды 1: Бастапқы, екінші және үшінші психопрофилактика.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психопрофилактикалық іс-шараларды өткізу үшін халықтың негізгі қажеттіліктерін анықтау. 2. Қоршаған ортаның психологиялық қауіпсіздігі мен жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық ағарту жоспары мен бағдарламасын әзірлеу. 3. Психосоматикалық, психикалық бұзылулар мен созылмалы стресстік жағдайлардың психопрофилактикасы (бастапқы, қайталама) мақсатында жеке және топтық форматта өзін-өзі игеру/күресу стратегиясын жүргізу және оқыту дағдыларын меңгеру. 4. Халық пен медициналық персонал арасында тренингтер өткізу дағдысын меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықты заманауи психологиялық ағартудың пәнін, әсер ету әдістері мен міндеттерін білу (психогигиена). 2. Физикалық және психикалық бұзылулар мен аурулардың психопрофилактикасының деңгейлері мен әдістерін білу. 3. Әр түрлі жас топтарындағы психопрофилактиканың ерекшеліктерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу.</p>	<p>Дағды 1: Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің мақсаттары мен міндеттеріне байланысты клиникалық-психологиялық зерттеудің әдістері мен әдістемелерін қолдану. 2. Сараптама түріне, оның іс жүргізу мәртебесіне, психикалық даму деңгейіне, жынысына, жасына, сараптама жасындағы адамның психикалық жай-күйіне, сараптамаға қатысты оның көзқарастарына байланысты сараптама жасындағы және зерттелетін адамдармен өзара іс-қимыл мен қарым-қатынастың әртүрлі стратегияларын қолдану. 3. ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес сарапшы немесе маман мәртебесінде психологиялық сараптамалық зерттеу жүргізу және қорытынды жасау. 4. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешу үшін сараптамалық-психологиялық зерттеуді тағайындайтын органмен немесе адаммен және аралас мамандықтардың сарапшыларымен өзара іс-қимыл жасау. 5. Сарапшы немесе маман мәртебесінде қорытынды тұжырымдау және қорытындыларды негіздеу. 6. Психологтың кәсіби этикасы қағидаттарына сәйкес нормативтік-құқықтық актілер, жауапкершілік пен құзыреттілік шекараларын түсіну негізінде сараптамалық шешімдер қабылдау. 7. Қажет болған жағдайда өзінің кәсіби құзыреті шеңберінде сот процесіне және тергеу іс-шараларына (жауап алу кезінде) қатысуға. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізу рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және оңтайландыру.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологтың қатысуымен сот сараптамаларын жүргізудің заңдық, жас, педагогикалық, дифференциалдық психологиясының негіздерін, теориясы мен әдіснамасын, қылмыстық және азаматтық процестегі сот сараптамаларының пәндік түрлерінің ерекшелігі мен заңды маңызын білу. 2. Міндеттер шеңберінде әскери-дәрігерлік, медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу және сараптамалық психологиялық қорытынды қалыптастыру қағидаларын білу. 3. Қылмыстық және азаматтық процестердегі психологиялық-педагогикалық, әскери, сот-психологиялық-психиатриялық және сот сараптамаларының басқа да түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық сараптамалық зерттеудің негізгі әдістері мен әдістемелері. 4. Қылмыстық және азаматтық процестердегі құқықтық маңызды қабілеттерді, психикалық қасиеттерді, процестерді, жағдайларды анықтаудың сот-психологиялық сараптамалық критерийлері. 5. Сараптамалық қызметті жүргізудегі этикалық қағидаттар. 6. ҚР түрлі жүйелеріндегі сараптамалардың әртүрлі түрлерін реттеу бөлігіндегі іс жүргізу заңнамасы. 7. Сарапшы (сарапшылар комиссиясы) және маман мәртебесіндегі қорытындының құқықтық салдары бөлігінде қылмыстық, азаматтық, отбасылық құқық, ҚР басқа да заңдары. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізудің жаңа және инновациялық әдістері мен рәсімдерін білу. 	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
--	----------------------------------

Еңбек функциясы 5:
Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағды 1:
Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру, басқарушылық және кадрлық шешімдерін қабылдау және халықтың психикалық денсаулығы саласында психологиялық бағдарламалар мен ұсынымдар әзірлеу

Машықтар:

1. Өз жұмысын жоспарлау және өз қызметінің көрсеткіштерін талдау, жұмыс бағдарламаларын жасау, басқа мекемелермен (ұйымдармен) бірлесіп орындау кезінде бірлесіп орындаушылардың қызметін үйлестіру, алынған нәтижелерді қорытындылау.
2. Пациенттерді емдеу, оңалту мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен ынтымақтастықты жүзеге асыру.
3. Медициналық этиканы, ішкі еңбек тәртібінің, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасының ережелерін, санитарлық-эпидемиологиялық режимді сақтау.
4. Үздік мекемелердің озық тәжірибесін пайдалана отырып, еңбекті ғылыми ұйымдастыру элементтерін енгізу арқылы мамандардың еңбегін ұтымды ұйымдастыру.
5. Бөлімшенің барлық қызметкерлерінің ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтауын бақылау.
6. Қызметкерлерде кәсіби білім мен дағдыларды жетілдіруге деген ұмтылысты, алқалылықты, өзара көмекті, мінез-құлық этикасы нормаларын және медициналық деонтология қағидаттарын сақтауды дамыта отырып, бөлімше ұжымында ұйымдастыру-ағарту жұмыстарын жүргізу.
7. Психологиялық ғылым мен практиканың уақтылы жетістіктері деңгейінде пациенттерді уақтылы психодиагностикалық тексеруді және әлеуметтік сүйемелдеуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету.
8. Медициналық қызметкерлермен психологиялық іс-шаралар өткізу (күйіп қалуды диагностикалау және түзету).
9. Кәсіби біліктілікті жүйелі түрде арттыру.
10. Сабақтар, клиникалық талдаулар (интервизиялар) және т. б. өткізу арқылы персоналдың біліктілігін арттыру бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу.
11. Психодиагностика мен әлеуметтік сүйемелдеуде (қадағалауда) қиындықтар туғызатын барлық жағдайларға талдау жүргізу.

Білімдер:

1. Денсаулық сақтау саласындағы нормативтік құқықтық актілерді білу.
2. Психологиялық қызметті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу.
3. Еңбек заңнамасын, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу.
4. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, нейропсихологияның, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, клиникалық-психологиялық оңалту мен оңалтудың, психикалық аурулардың, дезапатация жағдайларының, мінез-құлық бұзылыстарының психологиялық түзету мен алдын алудың теориялық-әдіснамалық негіздерін білу.
5. Клиникалық-психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелерін, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, оның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда клиникалық-психологиялық көмек көрсетілетін барлық негізгі проблемалық жағдайлар/жағдайлар неғұрлым толық ескерілетін емдеу және оңалту процесін білу.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағдыларын тану ұсынылады

<p>Еңбек функциясы 6: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Дағды 1: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшенің жеке жұмысы мен қызметін жоспарлау, өз қызметінің көрсеткіштерін талдау. 2. Белгіленген талаптарға сәйкес есептік-есептік құжаттаманы жүргізу. 3. Ақпараттық медициналық жүйелерде құжаттаманы жүргізу. 4. Кәсіби қызмет мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен өзара іс-қимыл жасау. 5. Кәсіби этиканы, ішкі еңбек тәртібінің ережелерін, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық көмек көрсетудің ұйымдастырушылық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттарды білу. 2. Психологиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын білу. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 6. Іскерлік қарым-қатынас, іскерлік хат алмасу этикасы мен психологиясының негіздерін білу, 7. Электрондық құжат айналымын білу. 8. Мемлекеттік тілдің нормалары мен ережелерін және ұлтаралық қатынас тілін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Дағды 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық ағарту мәселелері бойынша халықтың, халыққа әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің өтініштерін талдау. 2. Психологиялық қауіпсіздік пен қоршаған ортаның жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық білім беру жоспары мен бағдарламаларын әзірлеу. 3. Халықты психологиялық ағарту мақсатында ақпараттық материалдар жасау. 4. Азаматтардың психологиялық көмек алуға ынтасын арттыруға бағытталған іс-шараларды, жобалар мен бағдарламаларды ұйымдастыруды жүзеге асыру. 5. Халық арасында психологиялық ақпараттық-ағарту қызметін жүргізу. 6. Психологиялық білім берудің әртүрлі формалары мен әдістерін, соның ішінде белсенді әдістерді (ойындар, жаттығулар, тренингтер) қолдану. 7. Психологиялық білім берудегі коммуникативті, білім беру, этникалық, конфессиялық және басқа кедергілерді жеңу әдістерін қолдану. 8. Психологиялық білім беру және психологиялық қызмет көрсету мүмкіндіктері бойынша жұмыстың нәтижелілігін бағалау үшін құралдарды таңдау және әзірлеу. 9. Этикалық нормалар мен адам құқықтарын бұзбай психологиялық ағартудың тиімділігін бағалау. 10. Ақпаратпен, желілік ресурстармен, ақпараттық жүйелермен және бағдарламалармен жұмыс істеудің заманауи технологияларын қолдану.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әлеуметтік саланың нақты органдары мен ұйымдары шешетін міндеттер. 2. Әлеуметтік қызмет көрсету тәртібі. 3. Тұлға психологиясы, психодиагностика. 4. Әлеуметтік психология, шағын топтардың психологиясы. 5. Тұрмыстық және отбасылық тәрбиенің ұлттық және аймақтық ерекшеліктері (халықтық дәстүрлер, этномәдени және конфессиялық білім беру ерекшеліктері). 6. Отбасы психологиясы, отбасылық кеңес беру. 7. Жастар қозғалысының заманауи бағыттары. 8. Адам өмірі мен қоршаған орта қауіпсіздігінің негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
<p>Қосымша еңбек функциясы 2: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.</p>	<p>Дағды 1: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суицидтік тәуекелді бағалау дағдыларын меңгеру, оған суицидтік ойлардың деңгейін, пациенттің жоспары мен ниетін және суицид қаупіне ықпал ететін басқа факторларды бағалау кіреді. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзетудің тиімді жоспарларын өзірлеу және енгізу. Бұл когнитивті мінез-құлық терапиясы, диалектикалық мінез-құлық терапиясы немесе басқа дәлелді тәсілдер сияқты әртүрлі араласуларды қамтуы мүмкін. 3. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарға көшенді көмек көрсету үшін басқа медицина қызметкерлерімен, соның ішінде психиатрлармен, алғашқы медициналық көмек дәрігерлерімен және әлеуметтік қызметкерлермен ынтымақтасу. 4. Қажет болса, қауіпсіздікті қамтамасыз ету немесе шұғыл психиатриялық ауруханаға жатқызуды ұйымдастыру жоспарын жасау. 5. Пациенттер мен олардың отбасының суицидтік ойлары мен мінез-құлқын басқарудың күресу дағдыларын, стрессті басқару әдістерін және басқа стратегияларын үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекел факторларын, сондай-ақ суицидтік мінез-құлықтың суицидтік тәуекел дәрежесін білу. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзету жоспарларын білу. 3. Қазақстан Республикасы халқының психикалық денсаулығы саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын білу. 4. Жедел суицид дағдарысы кезінде қажет болуы мүмкін дағдарысқа араласу әдістерін білу. 5. Суицид қаупі бар науқастарды қолдау әдістері туралы білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
<p>Қосымша еңбек функциясы 3: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.</p>		

	<p>Дағды 1: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Клиентпен / пациентпен және олардың отбасы мүшелерімен тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау. 2. Стресстің себептерін анықтау үшін қажетті қысқаша сұхбат жүргізу. 3. Науқасты тексеріп, жедел және созылмалы стресстің физиологиялық көріністерін анықтау. 4. Стресстегі адамға әсер ету мақсаттарын анықтау. 5. Жеке эмоционалды өзін-өзі реттеу, рефлексия және стресстік жағдайларды талдау дағдыларын меңгеру. 6. Пациенттердің эмоционалды және психологиялық қажеттіліктеріне жанашырлық, жанашырлық және сезімталдық таныту. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стресстің анықтамасы және жіктелуі. 2. Стресс анатомиясы және физиологиясы. 3. Дене деңгейінде және психоэмоционалды деңгейде стресстің көріністері. 4. Стресс кезеңдері. 5. Жедел стрессті жеңу әдістері. 6. Созылмалы психоэмоционалды стрессті жеңу әдістері. 	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>	
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтау. Денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитариялық-гигиеналық режимінің және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігінің нормаларын сақтау. Өзін-өзі бақылауды ұйымдастыра білу, жүзеге асыру және өз қызметін үздіксіз жетілдіру. Кәсіби қызметтің міндеттерін орындаудағы жауапкершілік Стресске төзімділік. Эмпатия Қарым-қатынас Тиімділік (тез шешім қабылдау мүмкіндігі) Командада жұмыс істей білу</p>		
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2023 жылғы 30 наурыздағы № 49 бұйрығы "Қазақстан Республикасында медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 30 наурызда № 32160 болып тіркелді)</p>		
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>	
	<p>6</p>	<p>Психолог</p>	
<p>13. Кәсіптің карточкасы «Психолог»:</p>			
<p>Топтың коды:</p>	<p>2634-1</p>		
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>2634-1-004</p>		
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Психолог</p>		
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>7</p>		
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>	<p>7.1</p>		
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандандырулар номенклатурасын, денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21856 болып тіркелді). Медициналық психолог</p>		
<p>Кәсіптік білім деңгейі:</p>	<p>Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)</p>	<p>Мамандық: Денсаулық сақтау</p>	<p>Біліктілік: -</p>

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	2023 жылдан бастап "Клиникалық психология" мамандығы бойынша магистр немесе "Клиникалық психология" таңдау компоненті бар "Медицина" мамандығы бойынша магистр. Психология, педагогика-психология, педагогика, қоғамдық денсаулық сақтау мамандықтары бойынша магистр 5 жылдан астам үздіксіз еңбек өтілі болған жағдайда 2023 жылға дейін медициналық ұйымдарға жұмысқа орналастырылған адамдар үшін.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Кәсіби қызметтің жалпы мәселелеріне сәйкес келетін біліктілікті арттыру.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қазақстан Республикасында медициналық-әлеуметтік көмек шеңберінде психологиялық көмек көрсету; психологиялық диагностика, психологиялық кеңес беру, психокоррекция, пациенттердің профилактикасы және оңалту, "Психология" мамандануы шеңберінде медициналық-әлеуметтік көмектің психологиялық компонентінің көлемі мен сапасына сараптама жасау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық диагностика. 2. Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету. 3. Психопрофилактика. 4. Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу. 5. Есептік құжаттаманы жүргізу.
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена). 2. Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.
Еңбек функциясы 1: Психологиялық диагностика.	Дағды 1: Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмек көрсету шеңберінде психологиялық зерттеуді жоспарлау, іріктеу және іске асыру	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Науқас туралы нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларды және басқа да анамнестикалық мәліметтерді ескере отырып, психологиялық зерттеуді жоспарлау; зерттеу мақсатына сәйкес келетін психодиагностикалық әдістер мен әдістер кешенін таңдау. 2. Психикалық функциялар, процестер, күйлер; интеллект; эмоционалды-аффективті, құндылық-мотивациялық, ерікті салалар; жеке қасиеттер; психологиялық проблемалар, психологиялық бейімделу деңгейі мен әдістері, жеке ресурстар; психодиагностикалық зерттеу мақсатына және этикалық-деонтологиялық нормаларға сәйкес тұлғааралық қатынастар бойынша психологиялық зерттеулер жүргізу. 3. Психологиялық зерттеу нәтижелерін өңдеуді, сапалық және (немесе) сандық талдауды жүргізу; зерттеу нәтижелерін зерттеудің нақты мақсаты мен міндеттері контекстінде түсіндіру. 4. Психологиялық көмек көрсетудің ережелерін, қолданыстағы тәртібін, клиникалық ұсынымдарды ескере отырып және психологиялық диагностика мен психологиялық көмекті жүзеге асыруға қатысты бөлігінде медициналық көмек көрсету стандарттарын ескере отырып, оның негізінде құрылымдық қорытынды мен психологиялық ұсынымдарды жасау және ресімдеу. 5. Медициналық персоналды, пациентті (клиентті) және көрсетілетін қызметтердің басқа да тапсырыс берушілерін психологиялық қорытындыны пайдаланушының этикалық-деонтологиялық нормаларын, қажеттіліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жүргізілген психологиялық диагностиканың нәтижелері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету.

Білімдер:
<p>1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.</p> <p>2. Жалпы психология, клиникалық психология, тұлға психологиясы, жас психологиясы, клиникалық психодиагностика, психологиялық кеңес берудің теориялық және әдіснамалық негіздері.</p> <p>3. Әр түрлі психикалық аурулардағы психикалық белсенділік пен тұлғаның бұзылуын психодиагностикалық синдромдық талдаудың теориялық негіздері мен принциптері.</p> <p>4. Пациенттің (клиенттің) психикалық денсаулығының жай-күйін және бейімделу мүмкіндіктерін клиникалық-психологиялық диагностикалау, оның психикалық қызметі мен жеке басының құрылымындағы сақталған және бұзылған буындарды бағалау әдістері мен әдістемелері, сондай-ақ психологиялық деректерді өңдеу әдістері мен принциптері.</p> <p>5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлықтың бұзылуының қазіргі клиникалық классификациясы.</p>
Дағдыларын тану ұсынылады

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Еңбек функциясы 2:
Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету.

Дағды 1:

Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмекті ұйымдастыру және жүргізу, өртүрлі жас топтарындағы психикалық және соматоформалық және психосоматикалық бұзылулардың пайда болуының психологиялық тетіктерімен байланысты психологиялық жай-күйді түзету

Машықтар:

1. Психологиялық көмектің мақсаттарын анықтау үшін қажетті ақпаратты алу және талдау, нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларды, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, психологиялық көмектің жеке және топтық бағдарламаларын әзірлеу.
2. Емдеу, оңалту және дамыту, аурулардың және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайлардың алдын алу міндеттеріне байланысты халықтың өртүрлі топтарына клиникалық-психологиялық көмекті (психологиялық консультация беру, психологиялық түзету) жүзеге асыру.
3. Емдеу, оңалту және дамыту, аурулардың және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайлардың алдын алу міндеттеріне байланысты халықтың өртүрлі топтарына орындалған клиникалық-психологиялық көмектің процесі мен нәтижелерін талдау және сипаттау, олардың нәтижелері бойынша қорытындылар мен ұсынымдарды тұжырымдау және ресімдеу.
4. Мамандардың мультидисциплинарлық бригадасы құрамында психологиялық көмекті жүзеге асыру, мультидисциплинарлық бригада мамандарына клиникалық психологтың құзыретіне жатқызылған клиникалық-психологиялық диагностика және психологиялық кеңес беру, нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларын, сондай-ақ әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, пациенттерге психологиялық түзету мәселелері бойынша консультация беру.
5. Науқастың және оның отбасы мүшелерінің (заңды өкілдерінің) аурудың/емдеудің/стресстік жағдайдың психологиялық аспектілеріне; комплаенс мінез-құлқына, тиімді қарым-қатынасына және психологиялық ақпараттандырудың өзге де аспектілеріне байланысты мәселелер бойынша психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету жүргізу.
6. Клиенттерге/пациенттерге және олардың отбасы мүшелеріне тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау және жанашырлық таныту.
7. Эмоционалды өзін-өзі реттеу дағдыларын меңгеру, рефлексия мен талдау жүргізу, психологиялық дағдыларды және біліктілікті жетілдіру.
8. Психологиялық көмектің барлық түрлерін көрсетудің этикалық және деонтологиялық принциптерін сақтау.

Білімдер:

1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.
2. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, психикалық ауруларды психологиялық түзетудің, бейімделу жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының теориялық және әдіснамалық негіздері.
3. Нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларына, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасына байланысты клиникалық-психологиялық көмек көрсету ерекшеліктері.
4. Дамудың, емдеудің, оңалтудың, жүйке-психикалық және психосоматикалық аурулардың, химиялық және химиялық емес тәуелділіктің, бейімделу жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының алдын алудың психологиялық факторлары.
5. Когнитивті және жеке салада пайда болатын психологиялық асқынуларды, жағымсыз реакцияларды, ауытқуларды түзету ерекшеліктері, қауіп факторлары және әдістері.
6. Психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелері, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, соның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда емдеу және оңалту процесі.
7. Аурулар және (немесе) жағдайлар, оның ішінде дағдарыстық және төтенше жағдайлар кезіндегі емдеу және оңалту процесінің психологиялық аспектілері.
8. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлық бұзылыстарының клиникалық жіктелуі.
9. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде психологиялық көмекті әзірлеу және іске асыру принциптері.
10. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде клиникалық-психологиялық көмек көрсетуге көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер.
11. Психологиялық кеңес берудің, психотерапияның және клиникалық-психологиялық көмектің басқа түрлерінің классикалық және заманауи теорияларының негізгі бағыттарының жалпы, сондай-ақ нақты мақсаттары мен әдістері жеке, топтық және отбасылық нысандарда.
12. Көпсалалы оңалту бригадасы жұмысының негізгі принциптері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағдыларын тану ұсынылады

Еңбек функциясы 3:
Психопрофилактика.

	<p>Дағды 1: Бастапқы және қайталама психопрофилактика (аффективті бұзылуларды, созылмалы стресстік жағдайларды анықтау және түзету)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психопрофилактикалық іс-шараларды өткізу үшін халықтың негізгі қажеттіліктерін анықтау. 2. Қоршаған ортаның психологиялық қауіпсіздігі мен жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық ағарту жоспары мен бағдарламасын әзірлеу. 3. Психосоматикалық, психикалық бұзылулар мен созылмалы стресстік жағдайлардың психопрофилактикасы (бастапқы, қайталама) мақсатында жеке және топтық форматта өзін-өзі игеру/күресу стратегиясын жүргізу және оқыту дағдыларын меңгеру. 4. Халық пен медициналық персонал арасында тренингтер өткізу дағдысын меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықты заманауи психологиялық ағартудың пәнін, әсер ету әдістері мен міндеттерін білу (психогигиена). 2. Физикалық және психикалық бұзылулар мен аурулардың психопрофилактикасының деңгейлері мен әдістерін білу. 3. Әр түрлі жас топтарындағы психопрофилактиканың ерекшеліктерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу.</p>	<p>Дағды 1: Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің мақсаттары мен міндеттеріне байланысты клиникалық-психологиялық зерттеудің әдістері мен әдістемелерін қолдану. 2. Сараптама түріне, оның іс жүргізу мәртебесіне, психикалық даму деңгейіне, жынысына, жасына, сараптама жасындағы адамның психикалық жай-күйіне, сараптамаға қатысты оның көзқарастарына байланысты сараптама жасындағы және зерттелетін адамдармен өзара іс-қимыл мен қарым-қатынастың әртүрлі стратегияларын қолдану. 3. ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес сарапшы немесе маман мәртебесінде психологиялық сараптамалық зерттеу жүргізу және қорытынды жасау. 4. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешу үшін сараптамалық-психологиялық зерттеуді тағайындайтын органмен немесе адаммен және аралас мамандықтардың сарапшыларымен өзара іс-қимыл жасау. 5. Сарапшы немесе маман мәртебесінде қорытынды тұжырымдау және қорытындыларды негіздеу. 6. Психологтың кәсіби этикасы қағидаттарына сәйкес нормативтік-құқықтық актілер, жауапкершілік пен құзыреттілік шекараларын түсіну негізінде сараптамалық шешімдер қабылдау. 7. Қажет болған жағдайда өзінің кәсіби құзыреті шеңберінде сот процесіне және тергеу іс-шараларына (жауап алу кезінде) қатысуға. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізу рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және оңтайландыру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологтың қатысуымен сот сараптамаларын жүргізудің заңдық, жас, педагогикалық, дифференциалдық психологиясының негіздерін, теориясы мен әдіснамасын, қылмыстық және азаматтық процестегі сот сараптамаларының пәндік түрлерінің ерекшелігі мен заңды маңызын білу. 2. Міндеттер шеңберінде әскери-дәрігерлік, медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу және сараптамалық психологиялық қорытынды қалыптастыру қағидаларын білу. 3. Қылмыстық және азаматтық процестердегі психологиялық-педагогикалық, әскери, сот-психологиялық-психиатриялық және сот сараптамаларының басқа да түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық сараптамалық зерттеудің негізгі әдістері мен әдістемелері. 4. Қылмыстық және азаматтық процестердегі құқықтық маңызды қабілеттерді, психикалық қасиеттерді, процестерді, жағдайларды анықтаудың сот-психологиялық сараптамалық критерийлері. 5. Сараптамалық қызметті жүргізудегі этикалық қағидаттар. 6. ҚР түрлі жүйелеріндегі сараптамалардың әртүрлі түрлерін реттеу бөлігіндегі іс жүргізу заңнамасы. 7. Сарапшы (сарапшылар комиссиясы) және маман мәртебесіндегі қорытындының құқықтық салдары бөлігінде қылмыстық, азаматтық, отбасылық құқық, ҚР басқа да заңдары. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізудің жаңа және инновациялық әдістері мен рәсімдерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Дағды 1: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшенің жеке жұмысы мен қызметін жоспарлау, өз қызметінің көрсеткіштерін талдау. 2. Белгіленген талаптарға сәйкес есептік-есептік құжаттаманы жүргізу. 3. Ақпараттық медициналық жүйелерде құжаттаманы жүргізу. 4. Кәсіби қызмет мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен өзара іс-қимыл жасау. 5. Кәсіби этиканы, ішкі еңбек тәртібінің ережелерін, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық көмек көрсетудің ұйымдастырушылық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттарды білу. 2. Психологиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын білу. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 5. Іскерлік қарым-қатынас, іскерлік хат алмасу этикасы мен психологиясының негіздерін білу. 6. Электрондық құжат айналымын білу. 7. Мемлекеттік тілдің және ұлтаралық қатынас тілінің нормалары мен ережелерін білу.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).	Дағды 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық ағарту мәселелері бойынша халықтың, халыққа әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің өтініштерін талдау. 2. Психологиялық қауіпсіздік пен қоршаған ортаның жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық білім беру жоспары мен бағдарламаларын әзірлеу. 3. Халықты психологиялық ағарту мақсатында ақпараттық материалдар жасау. 4. Азаматтардың психологиялық көмек алуға ынтықтасуға бағытталған іс-шараларды, жобалар мен бағдарламаларды ұйымдастыруды жүзеге асыру. 5. Халық арасында психологиялық ақпараттық-ағарту қызметін жүргізу. 6. Психологиялық білім берудің әртүрлі формалары мен әдістерін, соның ішінде белсенді әдістерді (ойындар, жаттығулар, тренингтер) қолдану. 7. Психологиялық білім берудегі коммуникативті, білім беру, этникалық, конфессиялық және басқа кедергілерді жеңу әдістерін қолдану. 8. Психологиялық білім беру және психологиялық қызмет көрсету мүмкіндіктері бойынша жұмыстың нәтижелілігін бағалау үшін құралдарды таңдау және әзірлеу. 9. Этикалық нормалар мен адам құқықтарын бұзбай психологиялық ағартудың тиімділігін бағалау. 10. Ақпаратпен, желілік ресурстармен, ақпараттық жүйелермен және бағдарламалармен жұмыс істеудің заманауи технологияларын қолдану.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Әлеуметтік саланың нақты органдары мен ұйымдары шешетін міндеттер. 2. Әлеуметтік қызмет көрсету тәртібі. 3. Тұлға психологиясы, психодиагностика. 4. Әлеуметтік психология, шағын топтардың психологиясы. 5. Тұрмыстық және отбасылық тәрбиенің ұлттық және аймақтық ерекшеліктері (халықтық дәстүрлер, этномәдени және конфессиялық білім беру ерекшеліктері). 6. Отбасы психологиясы, отбасылық кеңес беру. 7. Жастар қозғалысының заманауи бағыттары. 8. Адам өмірі мен қоршаған орта қауіпсіздігінің негіздері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 2: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.		

	<p>Дағды 1: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суицидтік тәуекелді бағалау дағдыларын меңгеру, оған суицидтік ойлардың деңгейін, пациенттің жоспары мен ниетін және суицид қаупіне ықпал ететін басқа факторларды бағалау кіреді. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзетудің тиімді жоспарларын өзірлеу және енгізу. Бұл когнитивті мінез-құлық терапиясы, диалектикалық мінез-құлық терапиясы немесе басқа дәлелді тәсілдер сияқты әртүрлі араласуларды қамтуы мүмкін. 3. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарға кешенді көмек көрсету үшін басқа медицина қызметкерлерімен, соның ішінде психиатрлармен, алғашқы медициналық көмек дәрігерлерімен және әлеуметтік қызметкерлермен ынтымақтасу. 4. Қажет болса, қауіпсіздікті қамтамасыз ету немесе шұғыл психиатриялық ауруханаға жатқызуды ұйымдастыру жоспарын жасау. 5. Пациенттер мен олардың отбасының суицидтік ойлары мен мінез-құлқын басқарудың күресу дағдыларын, стрессті басқару әдістерін және басқа стратегияларын үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекел факторларын, сондай-ақ суицидтік мінез-құлықтың суицидтік тәуекел дәрежесін білу. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзету жоспарларын білу. 3. Қазақстан Республикасы халқының психикалық денсаулығы саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын білу. 4. Жедел суицид дағдарысы кезінде қажет болуы мүмкін дағдарысқа араласу әдістерін білу. 5. Суицид қаупі бар науқастарды қолдау әдістері туралы білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтау Денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитариялық-гигиеналық режимінің және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігінің нормаларын сақтау Өзін-өзі бақылауды ұйымдастыра білу, жүзеге асыру және өз қызметін үздіксіз жетілдіру Кәсіби қызметтің міндеттерін орындаудағы жауапкершілік Стресске төзімділік Эмпатия Қарым-қатынас Тиімділік (тез шешім қабылдау мүмкіндігі) Командада жұмыс істей білу</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2023 жылғы 30 наурыздағы № 49 бұйрығы "Қазақстан Республикасында медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 30 наурызда № 32160 болып тіркелді)</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Психолог
14. Кәсіптің карточкасы «Психолог»:		
Топтың коды:	2634-1	
Қызмет атауының коды:	2634-1-004	
Кәсіптің атауы:	Психолог	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	7.2	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандандырулар номенклатурасын, денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21856 болып тіркелді.) Медициналық психолог		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	2023 жылдан бастап "Клиникалық психология" мамандығы бойынша магистр немесе "Клиникалық психология" таңдау компоненті бар "Медицина" мамандығы бойынша магистр. Психология, педагогика-психология, педагогика, қоғамдық денсаулық сақтау мамандықтары бойынша магистр 10 жылдан астам үздіксіз еңбек өтілі болған жағдайда 2023 жылға дейін медициналық ұйымдарға жұмысқа орналастырылған адамдар үшін.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Кәсіби қызметтің тереңдетілген мәселелеріне сәйкес келетін СБШ 7.2 кіші деңгейінің біліктілігін арттыру.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қазақстан Республикасында медициналық-әлеуметтік көмек шеңберінде психологиялық көмекті ұйымдастыру және көрсету; психологиялық диагностика, психологиялық кеңес беру, психокоррекция, пациенттердің профилактикасы және оңалту, "Психология" мамандануы шеңберінде медициналық-әлеуметтік көмектің психологиялық компонентінің көлемі мен сапасына сараптама жасау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Психологиялық диагностика. 2. Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету. 3. Психопрофилактика. 4. Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу. 5. Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру. 6. Есептік құжаттаманы жүргізу.	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена). 2. Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу. 3. Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.	
Еңбек функциясы 1: Психологиялық диагностика.			

	<p>Дағды 1: Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмек көрсету шеңберінде психологиялық зерттеуді жоспарлау, іріктеу және іске асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науқас туралы нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларды және басқа да анамнестикалық мәліметтерді ескере отырып, психологиялық зерттеуді жоспарлау; зерттеу мақсатына сәйкес келетін психодиагностикалық әдістер мен әдістер кешенін таңдау. 2. Процестерге, күйлерге; интеллектке; эмоционалды-аффективті, құндылық-мотивациялық, ерікті салаларға; жеке қасиеттерге; психологиялық проблемаларға, психологиялық бейімделу деңгейі мен әдістеріне, жеке ресурстарға; психодиагностикалық зерттеу мақсатына және этикалық-деонтологиялық нормаларға сәйкес тұлғааралық қатынастарға психологиялық зерттеу жүргізу. 3. Психологиялық зерттеу нәтижелерін өңдеуді, сапалық және (немесе) сандық талдауды жүргізу; зерттеу нәтижелерін зерттеудің нақты мақсаты мен міндеттері контекстінде түсіндіру. 4. Психологиялық көмек көрсетудің ережелерін, қолданыстағы тәртібін, клиникалық ұсынымдарды ескере отырып және психологиялық диагностика мен психологиялық көмекті жүзеге асыруға қатысты бөлігінде медициналық көмек көрсету стандарттарын ескере отырып, оның негізінде құрылымдық қорытынды мен психологиялық ұсынымдарды жасау және ресімдеу. 5. Медициналық персоналды, пациентті (клиентті) және көрсетілетін қызметтердің басқа да тапсырыс берушілерін психологиялық қорытындыны пайдаланушының этикалық-деонтологиялық нормаларын, қажеттіліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жүргізілген психологиялық диагностиканың нәтижелері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар. 2. Жалпы психология, клиникалық психология, тұлға психологиясы, жас психологиясы, клиникалық психодиагностика, психологиялық кеңес берудің теориялық және әдіснамалық негіздері. 3. Әр түрлі психикалық аурулардағы психикалық белсенділік пен тұлғаның бұзылуын психодиагностикалық синдромдық талдаудың теориялық негіздері мен принциптері. 4. Пациенттің (клиенттің) психикалық денсаулығының жай-күйін және бейімделу мүмкіндіктерін клиникалық-психологиялық диагностикалау, оның психикалық қызметі мен жеке басының құрылымындағы сақталған және бұзылған буындарды бағалау әдістері мен әдістемелері, сондай-ақ психологиялық деректерді өңдеу әдістері мен принциптері. 5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлықтың бұзылуының қазіргі клиникалық классификациясы.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету.</p>		

Дағды 1:

Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмекті ұйымдастыру және жүргізу, әртүрлі жас топтарындағы психикалық және соматоформалық және психосоматикалық бұзылулардың пайда болуының психологиялық тетіктерімен байланысты психологиялық жай-күйді түзету

Машықтар:

1. Психологиялық көмектің мақсаттарын айқындау, психологиялық көмектің жеке және топтық бағдарламаларын әзірлеу және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларды, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейлерде халықтың әртүрлі топтарына психологиялық көмекті ұйымдастыру үшін қажетті ақпаратты алу және талдау.
2. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты халықтың әртүрлі топтарына жеке және топтық форматтарда клиникалық-психологиялық көмекті (психологиялық консультация беру, психологиялық түзету) жүзеге асыру.
3. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты орындалған клиникалық-психологиялық көмектің, оның ішінде бөлімше қызметкерлерінің (басқа психологтардың) халықтың әртүрлі топтарына жүргізген процесі мен нәтижелерін талдау және сипаттау.
4. Мамандардың мультидисциплинарлық бригадасы құрамында психологиялық көмекті жүзеге асыру, мультидисциплинарлық бригада мамандарына клиникалық психологтың құзыретіне жатқызылған клиникалық-психологиялық диагностика және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларын, сондай-ақ әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, пациенттерге клиникалық-психологиялық көмек көрсету мәселелері бойынша консультация беру.
5. Науқастың және оның отбасы мүшелерінің (заңды өкілдерінің) аурудың/емдеудің/стресстік жағдайдың психологиялық аспектілеріне; комплаенс мінез-құлқына, тиімді қарым-қатынасына және психологиялық ақпараттандырудың өзге де аспектілеріне байланысты мәселелер бойынша психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейде психологиялық көмек бағдарламаларын (консультация беру, психологиялық түзету) әзірлеу, бағалау және мониторингілеу.
6. Клиенттерге/пациенттерге және олардың отбасы мүшелеріне тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау және жанашырлық таныту.
7. Эмоционалды өзін-өзі реттеу дағдыларын меңгеру, рефлексия мен талдау жүргізу, психологиялық дағдыларыңыз бен дағдыларыңызды жетілдіру.
8. Психологиялық көмектің барлық түрлерін көрсетудің этикалық және деонтологиялық принциптерін сақтау
9. Халықтың әртүрлі топтары үшін психологиялық көмек көрсету (психологиялық кеңес беру, психологиялық түзету) бағдарламаларын әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және жүзеге асыру.

Білімдер:

1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.
2. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, психикалық ауруларды психологиялық түзетудің, дезапаптация жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының теориялық және әдіснамалық негіздері.
3. Нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларына, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасына байланысты клиникалық-психологиялық көмек көрсету ерекшеліктері.
4. Дамудың, емдеудің, оңалтудың, жүйке-психикалық және психосоматикалық аурулардың, химиялық және химиялық емес тәуелділіктің, бейімделу жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының алдын алудың психологиялық факторлары.
5. Когнитивті және жеке салада пайда болатын психологиялық асқынуларды, жағымсыз реакцияларды, ауытқуларды түзету ерекшеліктері, қауіп факторлары және әдістері.
6. Психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелері, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, соның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда емдеу және оңалту процесі.
4. Аурулар және (немесе) жағдайлар, оның ішінде дағдарыстық және төтенше жағдайлар кезіндегі емдеу және оңалту процесінің психологиялық аспектілері
5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлық бұзылыстарының клиникалық жіктелуі.
6. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде психологиялық көмекті әзірлеу және іске асыру принциптері.
7. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде клиникалық-психологиялық көмек көрсетуге көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер.
8. Психологиялық кеңес берудің, психотерапияның және жеке, топтық және отбасылық нысандардағы клиникалық-психологиялық көмектің басқа түрлерінің классикалық және заманауи теорияларының негізгі бағыттарының Жалпы, сондай-ақ нақты мақсаттары мен әдістері.
9. Көпсалалы оңалту бригадасы жұмысының негізгі принциптері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағдыларын тану ұсынылады

Еңбек функциясы 3:
Психопрофилактика.

	<p>Дағды 1: Бастапқы, екінші және үшінші психопрофилактика.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психопрофилактикалық іс-шараларды өткізу үшін халықтың негізгі қажеттіліктерін анықтау. 2. Қоршаған ортаның психологиялық қауіпсіздігі мен жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық ағарту жоспары мен бағдарламасын әзірлеу. 3. Психосоматикалық, психикалық бұзылулар мен созылмалы стресстік жағдайлардың психопрофилактикасы (бастапқы, қайталама) мақсатында жеке және топтық форматта өзін-өзі игеру/күресу стратегиясын жүргізу және оқыту дағдыларын меңгеру. 4. Халық пен медициналық персонал арасында тренингтер өткізу дағдысын меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықты заманауи психологиялық ағартудың пәнін, әсер ету әдістері мен міндеттерін білу (психогигиена). 2. Физикалық және психикалық бұзылулар мен аурулардың психопрофилактикасының деңгейлері мен әдістерін білу. 3. Әр түрлі жас топтарындағы психопрофилактиканың ерекшеліктерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу.</p>	<p>Дағды 1: Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің мақсаттары мен міндеттеріне байланысты клиникалық-психологиялық зерттеудің әдістері мен әдістемелерін қолдану. 2. Сараптама түріне, оның іс жүргізу мәртебесіне, психикалық даму деңгейіне, жынысына, жасына, сараптама жасындағы адамның психикалық жай-күйіне, сараптамаға қатысты оның көзқарастарына байланысты сараптама жасындағы және зерттелетін адамдармен өзара іс-қимыл мен қарым-қатынастың әртүрлі стратегияларын қолдану. 3. ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес сарапшы немесе маман мәртебесінде психологиялық сараптамалық зерттеу жүргізу және қорытынды жасау. 4. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешу үшін сараптамалық-психологиялық зерттеуді тағайындайтын органмен немесе Адаммен және аралас мамандықтардың сарапшыларымен өзара іс-қимыл жасау. 5. Сарапшы немесе маман мәртебесінде қорытынды тұжырымдау және қорытындыларды негіздеу 6. Психологтың кәсіби этикасы қағидаттарына сәйкес нормативтік-құқықтық актілер, жауапкершілік пен құзыреттілік шекараларын түсіну негізінде сараптамалық шешімдер қабылдау. 7. Қажет болған жағдайда өзінің кәсіби құзыреті шеңберінде сот процесіне және тергеу іс-шараларына (жауап алу кезінде) қатысуға. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізу рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және оңтайландыру.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологтың қатысуымен сот сараптамаларын жүргізудің заңдық, жас, педагогикалық, дифференциалдық психологиясының негіздерін, теориясы мен әдіснамасын, қылмыстық және азаматтық процестегі сот сараптамаларының пәндік түрлерінің ерекшелігі мен заңды маңызын білу. 2. Міндеттер шеңберінде әскери-дәрігерлік, медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу және сараптамалық психологиялық қорытынды қалыптастыру қағидаларын білу. 3. Қылмыстық және азаматтық процестердегі психологиялық-педагогикалық, әскери, сот-психологиялық-психиатриялық және сот сараптамаларының басқа да түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық сараптамалық зерттеудің негізгі әдістері мен әдістемелері. 4. Қылмыстық және азаматтық процестердегі құқықтық маңызды қабілеттерді, психикалық қасиеттерді, процестерді, жағдайларды анықтаудың сот-психологиялық сараптамалық критерийлері. 5. Сараптамалық қызметті жүргізудегі этикалық қағидаттар. 6. ҚР түрлі жүйелеріндегі сараптамалардың әртүрлі түрлерін реттеу бөлігіндегі іс жүргізу заңнамасы. 7. Сарапшы (сарапшылар комиссиясы) және маман мәртебесіндегі қорытындының құқықтық салдары бөлігінде қылмыстық, азаматтық, отбасылық құқық, ҚР басқа да заңдары. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізудің жаңа және инновациялық әдістері мен рәсімдерін білу.
<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>

Еңбек функциясы 5:
Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

	<p>Дағды 1: Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру, басқарушылық және кадрлық шешімдерін қабылдау және халықтың психикалық денсаулығы саласында психологиялық бағдарламалар мен ұсынымдар әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өз жұмысын жоспарлау және өз қызметінің көрсеткіштерін талдау, жұмыс бағдарламаларын жасау, басқа мекемелермен (ұйымдармен) бірлесіп орындау кезінде бірлесіп орындаушылардың қызметін үйлестіру, алынған нәтижелерді қорытындылау. 2. Пациенттерді емдеу, оңалту мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен ынтымақтастықты жүзеге асыру. 3. Медициналық этиканы, ішкі еңбек тәртібінің, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасының ережелерін, санитарлық-эпидемиологиялық режимді сақтау. 4. Үздік мекемелердің озық тәжірибесін пайдалана отырып, еңбекті ғылыми ұйымдастыру элементтерін енгізу арқылы мамандардың еңбегін ұтымды ұйымдастыру. 5. Бөлімшенің барлық қызметкерлерінің ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтауын бақылау. 6. Қызметкерлерде кәсіби білім мен дағдыларды жетілдіруге деген ұмтылысты, алқалылықты, өзара көмекті, мінез-құлық этикасы нормаларын және медициналық деонтология қағидаттарын сақтауды дамыта отырып, бөлімше ұжымында ұйымдастыру-ағарту жұмыстарын жүргізу. 7. Психологиялық ғылым мен практиканың уақтылы жетістіктері деңгейінде пациенттерді уақтылы психодиагностикалық тексеруді және әлеуметтік сүйемелдеуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету. 8. Медициналық қызметкерлермен психологиялық іс-шаралар өткізу (күйіп қалуды диагностикалау және түзету). 9. Кәсіби біліктілікті жүйелі түрде арттыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Денсаулық сақтау саласындағы нормативтік құқықтық актілерді білу. 2. Психологиялық қызметті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 4. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, нейропсихологияның, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, клиникалық-психологиялық оңалту мен оңалтудың, психикалық аурулардың, дезапапация жағдайларының, мінез-құлық бұзылыстарының психологиялық түзету мен алдын алудың теориялық-әдіснамалық негіздерін білу. 5. Клиникалық-психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелерін, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, оның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда клиникалық-психологиялық көмек көрсетілетін барлық негізгі проблемалық жағдайлар/жағдайлар неғұрлым толық ескерілетін емдеу және оңалту процесін білу.
<p>Еңбек функциясы 6: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>

	<p>Дағды 1: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшенің жеке жұмысы мен қызметін жоспарлау, өз қызметінің көрсеткіштерін талдау. 2. Белгіленген талаптарға сәйкес есептік-есептік құжаттаманы жүргізу. 3. Ақпараттық медициналық жүйелерде құжаттаманы жүргізу. 4. Кәсіби қызмет мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен өзара іс-қимыл жасау. 5. Кәсіби этиканы, ішкі еңбек тәртібінің ережелерін, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық көмек көрсетудің ұйымдастырушылық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттарды білу. 2. Психологиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын білу. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 6. Іскерлік қарым-қатынас, іскерлік хат алмасу этикасы мен психологиясының негіздерін білу, 7. Электрондық құжат айналымын білу. 8. Мемлекеттік тілдің нормалары мен ережелерін және ұлтаралық қатынас тілін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Дағды 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық ағарту мәселелері бойынша халықтың, халыққа әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің өтініштерін талдау. 2. Психологиялық қауіпсіздік пен қоршаған ортаның жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық білім беру жоспары мен бағдарламаларын әзірлеу. 3. Халықты психологиялық ағарту мақсатында ақпараттық материалдар жасау. 4. Азаматтардың психологиялық көмек алуға ынтасын арттыруға бағытталған іс-шараларды, жобалар мен бағдарламаларды ұйымдастыруды жүзеге асыру. 5. Халық арасында психологиялық ақпараттық-ағарту қызметін жүргізу. 6. Психологиялық білім берудің әртүрлі формалары мен әдістерін, соның ішінде белсенді әдістерді (ойындар, жаттығулар, тренингтер) қолдану. 7. Психологиялық білім берудегі коммуникативті, білім беру, этникалық, конфессиялық және басқа кедергілерді жеңу әдістерін қолдану. 8. Психологиялық білім беру және психологиялық қызмет көрсету мүмкіндіктері бойынша жұмыстың нәтижелілігін бағалау үшін құралдарды таңдау және әзірлеу. 9. Этикалық нормалар мен адам құқықтарын бұзбай психологиялық ағартудың тиімділігін бағалау. 10. Ақпаратпен, желілік ресурстармен, ақпараттық жүйелермен және бағдарламалармен жұмыс істеудің заманауи технологияларын қолдану.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әлеуметтік саланың нақты органдары мен ұйымдары шешетін міндеттер. 2. Әлеуметтік қызмет көрсету тәртібі. 3. Тұлға психологиясы, психодиагностика. 4. Әлеуметтік психология, шағын топтардың психологиясы. 5. Тұрмыстық және отбасылық тәрбиенің ұлттық және аймақтық ерекшеліктері (халықтық дәстүрлер, этномәдени және конфессиялық білім беру ерекшеліктері). 6. Отбасы психологиясы, отбасылық кеңес беру. 7. Жастар қозғалысының заманауи бағыттары. 8. Адам өмірі мен қоршаған орта қауіпсіздігінің негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 2: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.	Дағды 1: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суицидтік тәуекелді бағалау дағдыларын меңгеру, оған суицидтік ойлардың деңгейін, пациенттің жоспары мен ниетін және суицид қаупіне ықпал ететін басқа факторларды бағалау кіреді. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзетудің тиімді жоспарларын өзірлеу және енгізу. Бұл когнитивті мінез-құлық терапиясы, диалектикалық мінез-құлық терапиясы немесе басқа дәлелді тәсілдер сияқты әртүрлі араласуларды қамтуы мүмкін. 3. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарға көшенді көмек көрсету үшін басқа медицина қызметкерлерімен, соның ішінде психиатрлармен, алғашқы медициналық көмек дәрігерлерімен және әлеуметтік қызметкерлермен ынтымақтасу. 4. Қажет болса, қауіпсіздікті қамтамасыз ету немесе шұғыл психиатриялық ауруханаға жатқызуды ұйымдастыру жоспарын жасау. 5. Пациенттер мен олардың отбасының суицидтік ойлары мен мінез-құлқын басқарудың күресу дағдыларын, стрессті басқару әдістерін және басқа стратегияларын үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекел факторларын, сондай-ақ суицидтік мінез-құлықтың суицидтік тәуекел дәрежесін білу. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзету жоспарларын білу. 3. Қазақстан Республикасы халқының психикалық денсаулығы саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын білу. 4. Жедел суицид дағдарысы кезінде қажет болуы мүмкін дағдарысқа араласу әдістерін білу. 5. Суицид қаупі бар науқастарды қолдау әдістері туралы білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 3: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.		

	<p>Дағды 1: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Клиентпен / пациентпен және олардың отбасы мүшелерімен тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау. 2. Стресстің себептерін анықтау үшін қажетті қысқаша сұхбат жүргізу. 3. Науқасты тексеріп, жедел және созылмалы стресстің физиологиялық көріністерін анықтау. 4. Стресстегі адамға әсер ету мақсаттарын анықтау. 5. Жеке эмоционалды өзін-өзі реттеу, рефлексия және стресстік жағдайларды талдау дағдыларын меңгеру. 6. Пациенттердің эмоционалды және психологиялық қажеттіліктеріне жанашырлық, жанашырлық және сезімталдық таныту. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стресстің анықтамасы және жіктелуі. 2. Стресс анатомиясы және физиологиясы. 3. Дене деңгейінде және психоэмоционалды деңгейде стресстің көріністері. 4. Стресс кезеңдері. 5. Жедел стрессті жеңу әдістері. 6. Созылмалы психоэмоционалды стрессті жеңу әдістері. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтау Денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитариялық-гигиеналық режимінің және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігінің нормаларын сақтау Өзін-өзі бақылауды ұйымдастыра білу, жүзеге асыру және өз қызметін үздіксіз жетілдіру Кәсіби қызметтің міндеттерін орындаудағы жауапкершілік Стресске төзімділік Эмпатия Қарым-қатынас Тиімділік (тез шешім қабылдау мүмкіндігі) Командада жұмыс істей білу</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2023 жылғы 30 наурыздағы № 49 бұйрығы "Қазақстан Республикасында медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 30 наурызда № 32160 болып тіркелді)</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Психолог	
15. Кәсіптің карточкасы «Психолог»:			
Топтың коды:	2634-1		
Қызмет атауының коды:	2634-1-004		
Кәсіптің атауы:	Психолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	7.3		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандандырулар номенклатурасын, денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21856 болып тіркелді.) Медициналық психолог</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Денсаулық сақтау	-

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	2023 жылдан бастап "Клиникалық психология" мамандығы бойынша магистр немесе "Клиникалық психология" таңдау компоненті бар "Медицина" мамандығы бойынша магистр. Психология, педагогика-психология, педагогика, қоғамдық денсаулық сақтау мамандықтары бойынша магистр 10 жылдан астам үздіксіз еңбек өтілі болған жағдайда 2023 жылға дейін медициналық ұйымдарға жұмысқа орналастырылған адамдар үшін.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Медициналық ұйымдарда психолог болып жұмыс істеу үшін көзделген әрбір 5 жыл сайын кемінде 8 кредит/240 сағат біліктілікті арттыру.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қазақстан Республикасында медициналық-әлеуметтік көмек шеңберінде психологиялық көмекті ұйымдастыру және көрсету; психологиялық диагностика, психологиялық кеңес беру, психокоррекция, пациенттердің профилактикасы және оңалту, "Психология" мамандануы шеңберінде медициналық-әлеуметтік көмектің психологиялық компонентінің көлемі мен сапасына сараптама жасау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық диагностика. 2. Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету. 3. Психопрофилактика. 4. Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу. 5. Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру. 6. Есептік құжаттаманы жүргізу.
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена). 2. Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу. 3. Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.
Еңбек функциясы 1: Психологиялық диагностика.		

Дағды 1:
Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмек көрсету шеңберінде психологиялық зерттеуді жоспарлау, іріктеу және іске асыру

Машықтар:

1. Науқас туралы нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларды және басқа да анамнестикалық мәліметтерді ескере отырып, психологиялық зерттеуді жоспарлау; зерттеу мақсатына сәйкес келетін психодиагностикалық әдістер мен әдістер кешенін таңдау.
2. Процестерге, күйлерге; интеллектке; эмоционалды-аффективті, құндылық-мотивациялық, ерікті салаларға; жеке қасиеттерге; психологиялық проблемаларға, психологиялық бейімделу деңгейі мен әдістеріне, жеке ресурстарға; психодиагностикалық зерттеу мақсатына және этикалық-деонтологиялық нормаларға сәйкес тұлғааралық қатынастарға психологиялық зерттеу жүргізу.
3. Психологиялық зерттеу нәтижелерін өңдеуді, сапалық және (немесе) сандық талдауды жүргізу; зерттеу нәтижелерін зерттеудің нақты мақсаты мен міндеттері контекстінде түсіндіру.
4. Психологиялық көмек көрсетудің ережелерін, қолданыстағы тәртібін, клиникалық ұсынымдарды ескере отырып және психологиялық диагностика мен психологиялық көмекті жүзеге асыруға қатысты бөлігінде медициналық көмек көрсету стандарттарын ескере отырып, оның негізінде құрылымдық қорытынды мен психологиялық ұсынымдарды жасау және ресімдеу.
5. Медициналық персоналды, пациентті (клиентті) және көрсетілетін қызметтердің басқа да тапсырыс берушілерін психологиялық қорытындыны пайдаланушының этикалық-деонтологиялық нормаларын, қажеттіліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жүргізілген психологиялық диагностиканың нәтижелері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету.
6. Пациенттің нозологиялық, синдромдық, әлеуметтік-демографиялық, этномәдени және жеке-психологиялық сипаттамаларын, сондай-ақ психикалық денсаулық саласындағы өзекті міндеттерді ескере отырып, психологиялық диагностиканың рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, аудару, бейімдеу және жетілдіру.

Білімдер:

1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.
2. Жалпы психология, клиникалық психология, тұлға психологиясы, жас психологиясы, клиникалық психодиагностика, психологиялық кеңес берудің теориялық және әдіснамалық негіздері.
3. Әр түрлі психикалық аурулардағы психикалық белсенділік пен тұлғаның бұзылуын психодиагностикалық синдромдық талдаудың теориялық негіздері мен принциптері.
4. Пациенттің (клиенттің) психикалық денсаулығының жай-күйін және бейімделу мүмкіндіктерін клиникалық-психологиялық диагностикалау, оның психикалық қызметі мен жеке басының құрылымындағы сақталған және бұзылған буындарды бағалау әдістері мен әдістемелері, сондай-ақ психологиялық деректерді өңдеу әдістері мен принциптері.
5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлықтың бұзылуының қазіргі клиникалық классификациясы.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
<p>Еңбек функциясы 2: Психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету.</p>	<p>Дағды 1: Стационар және МСАК деңгейінде медициналық ұйымдарда білікті көмекті ұйымдастыру және жүргізу, әртүрлі жас топтарындағы психикалық және соматоформалық және психосоматикалық бұзылулардың пайда болуының психологиялық тетіктерімен байланысты психологиялық жай-күйді түзету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық көмектің мақсаттарын айқындау, психологиялық көмектің жеке және топтық бағдарламаларын әзірлеу және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларды, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейлерде халықтың әртүрлі топтарына психологиялық көмекті ұйымдастыру үшін қажетті ақпаратты алу және талдау. 2. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты халықтың әртүрлі топтарына жеке және топтық форматтарда клиникалық-психологиялық көмекті (психологиялық консультация беру, психологиялық түзету) жүзеге асыру. 3. Психикалық денсаулық саласындағы жергілікті, облыстық, республикалық бағдарламалар шеңберінде ауруларды және (немесе) денсаулыққа байланысты өзге де жағдайларды емдеу, оңалту және дамыту, алдын алу міндеттеріне байланысты орындалған клиникалық-психологиялық көмектің, оның ішінде бөлімше қызметкерлерінің (басқа психологтардың) халықтың әртүрлі топтарына жүргізген процесі мен нәтижелерін талдау және сипаттау. 4. Мамандардың мультидисциплинарлық бригадасы құрамында психологиялық көмекті жүзеге асыру, мультидисциплинарлық бригада мамандарына клиникалық психологтың құзыретіне жатқызылған клиникалық-психологиялық диагностика және нозологиялық, синдромдық және жеке-психологиялық сипаттамаларын, сондай-ақ әлеуметтік ұстанымдары мен жасын ескере отырып, пациенттерге клиникалық-психологиялық көмек көрсету мәселелері бойынша консультация беру. 5. Науқастың және оның отбасы мүшелерінің (заңды өкілдерінің) аурудың/емдеудің/стресстік жағдайдың психологиялық аспектілеріне; комплаенс мінез-құлқына, тиімді қарым-қатынасына және психологиялық ақпараттандырудың өзге де аспектілеріне байланысты мәселелер бойынша психологиялық кеңес беру және психологиялық түзету, жергілікті, облыстық, республикалық деңгейде психологиялық көмек бағдарламаларын (консультация беру, психологиялық түзету) әзірлеу, бағалау және мониторингілеу. 6. Клиенттерге/пациенттерге және олардың отбасы мүшелеріне тиімді сенімді байланыс орнату және қолдау және жанашырлық таныту. 7. Эмоционалды өзін-өзі реттеу дағдыларын меңгеру, рефлексия мен талдау жүргізу, психологиялық дағдыларыңыз бен дағдыларыңызды жетілдіру. 8. Психологиялық көмектің барлық түрлерін көрсетудің этикалық және деонтологиялық принциптерін сақтау. 9. Халықтың әртүрлі топтары үшін психологиялық көмек көрсету (психологиялық кеңес беру, психологиялық түзету) бағдарламаларын әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және жүзеге асыру.

Білімдер:

1. Халыққа медициналық және психологиялық көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар.
2. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, психикалық ауруларды психологиялық түзетудің, дезапаптация жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының теориялық және әдіснамалық негіздері.
3. Нозологиялық, синдромдық және жеке психологиялық сипаттамаларына, сондай-ақ пациенттің (клиенттің) әлеуметтік ұстанымдары мен жасына байланысты клиникалық-психологиялық көмек көрсету ерекшеліктері.
4. Дамудың, емдеудің, оңалтудың, жүйке-психикалық және психосоматикалық аурулардың, химиялық және химиялық емес тәуелділіктің, бейімделу жағдайларының, мінез-құлықтың бұзылуының алдын алудың психологиялық факторлары.
5. Когнитивті және жеке салада пайда болатын психологиялық асқынуларды, жағымсыз реакцияларды, ауытқуларды түзету ерекшеліктері, қауіп факторлары және әдістері.
6. Психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелері, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, соның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда емдеу және оңалту процесі.
4. Аурулар және (немесе) жағдайлар, оның ішінде дағдарыстық және төтенше жағдайлар кезіндегі емдеу және оңалту процесінің психологиялық аспектілері.
5. Психикалық аурулардың, психопатологиялық жағдайлардың, мінез-құлық бұзылыстарының клиникалық жіктелуі.
6. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде психологиялық көмекті әзірлеу және іске асыру принциптері.
7. Әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары кезінде клиникалық-психологиялық көмек көрсетуге көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер.
8. Психологиялық кеңес берудің, психотерапияның және жеке, топтық және отбасылық нысандардағы клиникалық-психологиялық көмектің басқа түрлерінің классикалық және заманауи теорияларының негізгі бағыттарының жалпы, сондай-ақ нақты мақсаттары мен әдістері.
9. Көпсалалы оңалту бригадасы жұмысының негізгі принциптері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағдыларын тану ұсынылады

Еңбек функциясы 3:
Психопрофилактика.

	<p>Дағды 1: Бастапқы, екінші және үшінші психопрофилактика.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психопрофилактикалық іс-шараларды өткізу үшін халықтың негізгі қажеттіліктерін анықтау. 2. Қоршаған ортаның психологиялық қауіпсіздігі мен жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық ағарту жоспары мен бағдарламасын әзірлеу. 3. Психосоматикалық, психикалық бұзылулар мен созылмалы стресстік жағдайлардың психопрофилактикасы (бастапқы, қайталама) мақсатында жеке және топтық форматта өзін-өзі игеру/күресу стратегиясын жүргізу және оқыту дағдыларын меңгеру. 4. Халық пен медициналық персонал арасында тренингтер өткізу дағдысын меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықты заманауи психологиялық ағартудың пәнін, әсер ету әдістері мен міндеттерін білу (психогигиена). 2. Физикалық және психикалық бұзылулар мен аурулардың психопрофилактикасының деңгейлері мен әдістерін білу. 3. Әр түрлі жас топтарындағы психопрофилактиканың ерекшеліктерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Сараптамалық клиникалық-психологиялық зерттеу.</p>	<p>Дағды 1: Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің мақсаттары мен міндеттеріне байланысты клиникалық-психологиялық зерттеудің әдістері мен әдістемелерін қолдану. 2. Сараптама түріне, оның іс жүргізу мәртебесіне, психикалық даму деңгейіне, жынысына, жасына, сараптама жасындағы адамның психикалық жай-күйіне, сараптамаға қатысты оның көзқарастарына байланысты сараптама жасындағы және зерттелетін адамдармен өзара іс-қимыл мен қарым-қатынастың әртүрлі стратегияларын қолдану. 3. ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес сарапшы немесе маман мәртебесінде психологиялық сараптамалық зерттеу жүргізу және қорытынды жасау. 4. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешу үшін сараптамалық-психологиялық зерттеуді тағайындайтын органмен немесе Адаммен және аралас мамандықтардың сарапшыларымен өзара іс-қимыл жасау. 5. Сарапшы немесе маман мәртебесінде қорытынды тұжырымдау және қорытындыларды негіздеу. 6. Психологтың кәсіби этикасы қағидаттарына сәйкес нормативтік-құқықтық актілер, жауапкершілік пен құзыреттілік шекараларын түсіну негізінде сараптамалық шешімдер қабылдау. 7. Қажет болған жағдайда өзінің кәсіби құзыреті шеңберінде сот процесіне және тергеу іс-шараларына (жауап алу кезінде) қатысу. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізу рәсімдері мен әдістерін әзірлеу, жетілдіру, бейімдеу және оңтайландыру.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологтың қатысуымен сот сараптамаларын жүргізудің заңдық, жас, педагогикалық, дифференциалдық психологиясының негіздерін, теориясы мен әдіснамасын, қылмыстық және азаматтық процестегі сот сараптамаларының пәндік түрлерінің ерекшелігі мен заңды маңызын білу. 2. Міндеттер шеңберінде әскери-дәрігерлік, медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу және сараптамалық психологиялық қорытынды қалыптастыру қағидаларын білу. 3. Қылмыстық және азаматтық процестердегі психологиялық-педагогикалық, әскери, сот-психологиялық-психиатриялық және сот сараптамаларының басқа да түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық сараптамалық зерттеудің негізгі әдістері мен әдістемелері. 4. Қылмыстық және азаматтық процестердегі құқықтық маңызды қабілеттерді, психикалық қасиеттерді, процестерді, жағдайларды анықтаудың сот-психологиялық сараптамалық критерийлері. 5. Сараптамалық қызметті жүргізудегі этикалық қағидаттар. 6. ҚР түрлі жүйелеріндегі сараптамалардың әртүрлі түрлерін реттеу бөлігіндегі іс жүргізу заңнамасы. 7. Сарапшы (сарапшылар комиссиясы) және маман мәртебесіндегі қорытындының құқықтық салдары бөлігінде қылмыстық, азаматтық, отбасылық құқық, ҚР басқа да заңдары. 8. Дәрігерлік-еңбек, психологиялық-педагогикалық, әскери, сот психологиялық-психиатриялық және басқа да сараптама түрлерінің міндеттерін шешуге байланысты психологиялық зерттеу жүргізудің жаңа және инновациялық әдістері мен рәсімдерін білу. 	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
--	----------------------------------

Еңбек функциясы 5:
Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағды 1:
Медициналық ұйымның психологиялық қызметінің қызметін ұйымдастыру, басқарушылық және кадрлық шешімдерін қабылдау және халықтың психикалық денсаулығы саласында психологиялық бағдарламалар мен ұсынымдар әзірлеу

Машықтар:

1. Өз жұмысын жоспарлау және өз қызметінің көрсеткіштерін талдау, жұмыс бағдарламаларын жасау, басқа мекемелермен (ұйымдармен) бірлесіп орындау кезінде бірлесіп орындаушылардың қызметін үйлестіру, алынған нәтижелерді қорытындылау.
2. Пациенттерді емдеу, оңалту мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен ынтымақтастықты жүзеге асыру.
3. Медициналық этиканы, ішкі еңбек тәртібінің, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасының ережелерін, санитарлық-эпидемиологиялық режимді сақтау.
4. Үздік мекемелердің озық тәжірибесін пайдалана отырып, еңбекті ғылыми ұйымдастыру элементтерін енгізу арқылы мамандардың еңбегін ұтымды ұйымдастыру.
5. Бөлімшенің барлық қызметкерлерінің ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтауын бақылау.
6. Қызметкерлерде кәсіби білім мен дағдыларды жетілдіруге деген ұмтылысты, алқалылықты, өзара көмекті, мінез-құлық этикасы нормаларын және медициналық деонтология қағидаттарын сақтауды дамыта отырып, бөлімше ұжымында ұйымдастыру-ағарту жұмыстарын жүргізу.
7. Психологиялық ғылым мен практиканың уақтылы жетістіктері деңгейінде пациенттерді уақтылы психодиагностикалық тексеруді және әлеуметтік сүйемелдеуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету.
8. Медициналық қызметкерлермен психологиялық іс-шаралар өткізу (күйіп қалуды диагностикалау және түзету).
9. Кәсіби біліктілікті жүйелі түрде арттыру.
10. Сабақтар, клиникалық талдаулар (интервизиялар) және т. б. өткізу арқылы персоналдың біліктілігін арттыру бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу.
11. Психодиагностика мен әлеуметтік сүйемелдеуде (қадағалауда) қиындықтар туғызатын барлық жағдайларға талдау жүргізу.

Білімдер:

1. Денсаулық сақтау саласындағы нормативтік құқықтық актілерді білу.
2. Психологиялық қызметті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу.
3. Еңбек заңнамасын, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу.
4. Жалпы психологияның, клиникалық психологияның, тұлға психологиясының, жас психологиясының, клиникалық психодиагностиканың, нейропсихологияның, психотерапияның және психологиялық кеңес берудің, клиникалық-психологиялық оңалту мен оңалтудың, психикалық аурулардың, дезапатация жағдайларының, мінез-құлық бұзылыстарының психологиялық түзету мен алдын алудың теориялық-әдіснамалық негіздерін білу.
5. Клиникалық-психологиялық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы мәселелерін, әртүрлі аурулар, бейімделу жағдайлары, мінез-құлық бұзылыстары, оның ішінде дағдарыстық және экстремалды жағдайларда клиникалық-психологиялық көмек көрсетілетін барлық негізгі проблемалық жағдайлар/жағдайлар неғұрлым толық ескерілетін емдеу және оңалту процесін білу.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағдыларын тану ұсынылады

<p>Еңбек функциясы 6: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Дағды 1: Есептік құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшенің жеке жұмысы мен қызметін жоспарлау, өз қызметінің көрсеткіштерін талдау. 2. Белгіленген талаптарға сәйкес есептік-есептік құжаттаманы жүргізу. 3. Ақпараттық медициналық жүйелерде құжаттаманы жүргізу. 4. Кәсіби қызмет мәселелері бойынша басқа мамандармен және қызметтермен өзара іс-қимыл жасау. 5. Кәсіби этиканы, ішкі еңбек тәртібінің ережелерін, өртке қарсы қауіпсіздік пен қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халыққа психологиялық көмек көрсетудің ұйымдастырушылық-құқықтық негіздерін регламенттейтін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттарды білу. 2. Психологиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы мәселелерін білу. 3. Еңбек заңнамасын білу. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу. 5. Іскерлік қарым-қатынас, іскерлік хат алмасу этикасы мен психологиясының негіздерін білу. 6. Электрондық құжат айналымын білу. 7. Мемлекеттік тілдің нормалары мен ережелерін және ұлтаралық қатынас тілін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыларын тану ұсынылады</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Дағды 1: Халыққа психологиялық білім беру (психогигиена).</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологиялық ағарту мәселелері бойынша халықтың, халыққа әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің өтініштерін талдау. 2. Психологиялық қауіпсіздік пен қоршаған ортаның жайлылығын бақылау нәтижелерін ескере отырып, психологиялық білім беру жоспары мен бағдарламаларын әзірлеу. 3. Халықты психологиялық ағарту мақсатында ақпараттық материалдар жасау. 4. Азаматтардың психологиялық көмек алуға ынтасын арттыруға бағытталған іс-шараларды, жобалар мен бағдарламаларды ұйымдастыруды жүзеге асыру. 5. Халық арасында психологиялық ақпараттық-ағарту қызметін жүргізу. 6. Психологиялық білім берудің әртүрлі формалары мен әдістерін, соның ішінде белсенді әдістерді (ойындар, жаттығулар, тренингтер) қолдану. 7. Психологиялық білім берудегі коммуникативті, білім беру, этникалық, конфессиялық және басқа кедергілерді жеңу әдістерін қолдану. 8. Психологиялық білім беру және психологиялық қызмет көрсету мүмкіндіктері бойынша жұмыстың нәтижелілігін бағалау үшін құралдарды таңдау және әзірлеу. 9. Этикалық нормалар мен адам құқықтарын бұзбай психологиялық ағартудың тиімділігін бағалау. 10. Ақпаратпен, желілік ресурстармен, ақпараттық жүйелермен және бағдарламалармен жұмыс істеудің заманауи технологияларын қолдану.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әлеуметтік саланың нақты органдары мен ұйымдары шешетін міндеттер. 2. Әлеуметтік қызмет көрсету тәртібі. 3. Тұлға психологиясы, психодиагностика. 4. Әлеуметтік психология, шағын топтардың психологиясы. 5. Тұрмыстық және отбасылық тәрбиенің ұлттық және аймақтық ерекшеліктері (халықтық дәстүрлер, этномәдени және конфессиялық білім беру ерекшеліктері). 6. Отбасы психологиясы, отбасылық кеңес беру. 7. Жастар қозғалысының заманауи бағыттары. 8. Адам өмірі мен қоршаған орта қауіпсіздігінің негіздеріу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 2: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.	Дағды 1: Суицидтік мінез-құлықтың алдын алу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суицидтік тәуекелді бағалау дағдыларын меңгеру, оған суицидтік ойлардың деңгейін, пациенттің жоспары мен ниетін және суицид қаупіне ықпал ететін басқа факторларды бағалау кіреді. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзетудің тиімді жоспарларын өзірлеу және енгізу. Бұл когнитивті мінез-құлық терапиясы, диалектикалық мінез-құлық терапиясы немесе басқа дәлелді тәсілдер сияқты әртүрлі араласуларды қамтуы мүмкін. 3. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарға кешенді көмек көрсету үшін басқа медицина қызметкерлерімен, соның ішінде психиатрлармен, алғашқы медициналық көмек дәрігерлерімен және әлеуметтік қызметкерлермен ынтымақтасу. 4. Қажет болса, қауіпсіздікті қамтамасыз ету немесе шұғыл психиатриялық ауруханаға жатқызуды ұйымдастыру жоспарын жасау. 5. Пациенттер мен олардың отбасының суицидтік ойлары мен мінез-құлқын басқарудың күресу дағдыларын, стрессті басқару әдістерін және басқа стратегияларын үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекел факторларын, сондай-ақ суицидтік мінез-құлықтың суицидтік тәуекел дәрежесін білу. 2. Суицидтік мінез-құлық қаупі бар науқастарды түзету жоспарларын білу. 3. Қазақстан Республикасы халқының психикалық денсаулығы саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын білу. 4. Жедел суицид дағдарысы кезінде қажет болуы мүмкін дағдарысқа араласу әдістерін білу. 5. Суицид қаупі бар науқастарды қолдау әдістері туралы білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 3: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.	Дағды 1: Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.	<p>Машықтар:</p> <p>Созылмалы стресстік жағдайлардың алдын алу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стресстің анықтамасы және жіктелуі. 2. Стресс анатомиясы және физиологиясы. 3. Дене деңгейінде және психоэмоционалды деңгейде стресстің көріністері. 4. Стресс кезеңдері. 5. Жедел стрессті жеңу әдістері. 6. Созылмалы психоэмоционалды стрессті жеңу әдістері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Дағдыларын тану ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтау Денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитариялық-гигиеналық режимінің және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігінің нормаларын сақтау Өзін-өзі бақылауды ұйымдастыра білу, жүзеге асыру және өз қызметін үздіксіз жетілдіру Кәсіби қызметтің міндеттерін орындаудағы жауапкершілік Стреске төзімділік Эмпатия Қарым-қатынас Тиімділік (тез шешім қабылдау мүмкіндігі) Командада жұмыс істей білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2023 жылғы 30 наурыздағы № 49 бұйрығы "Қазақстан Республикасында медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 30 наурызда № 32160 болып тіркелді)	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Психолог

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

16. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі

Орындаушы:

Халыкова М.Б., +7 (777) 999 94 17, m.khalykova@dsm.gov.kz

17. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Қазақстан Республикасы Жоғары білім және ғылым министрлігі "Денсаулық сақтау" даярлау бағытының оқу-әдістемелік бірлестігі

Жоба жетекшісі:

Сыдыкова С.И.

E-mail: s.sydykova@mail.ru

Телефон нөмірі: +7 (777) 681 29 25

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: №2 , 01.12.2023 г.

19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 29.11.2023 г.

20. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 27.12.2023 г.

21. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2023 г.

22. Бағдарлы қайта қарау күні: 30.11.2026 г.